

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, O.P.S., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**ZAHRANIČNÍ SPOLUPRÁCE KRAJŮ ČR
NA ÚROVNI REGIONŮ**

Autor práce: Jiřina Dzamková

Studijní obor: Regionální studia

Forma studia: Kombinovaná

Vedoucí práce: Ing. Jiří Dušek, Ph.D.

Katedra: Katedra společenských věd

2012

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v této práci.

Souhlasím, aby práce byla uložena v knihovně Vysoké školy evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích a zpřístupněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění.

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce Ing. Jiřímu Duškovi, Ph.D. za cenné rady, připomínky a metodické vedení. Dále děkuji Mgr. Lence Březinové a Mgr. Vladimíře Pavlové za vstřícný přístup a poskytnuté informace.

ABSTRAKT

DZAMKOVÁ, J. *Zahraniční spolupráce krajů ČR na úrovni regionů : bakalářská práce*. České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, o.p.s., 2012. 62 s. Vedoucí bakalářské práce : Ing. Jiří Dušek, Ph.D.

Klíčová slova: Evropská unie, kraje ČR, meziregionální politika, regionální rozvoj, zahraniční spolupráce

Zahraniční spolupráce krajů ČR na úrovni regionů je důležitým prvkem jejich rozvoje. Tato bakalářská práce si proto bere za cíl zanalyzovat zahraniční spolupráci krajů s důrazem na dva z nich – Jihočeský a Středočeský kraj.

Bakalářská práce se v 6 kapitolách věnuje obecně popisu významu a historii zahraniční meziregionální spolupráce, souvisejícím dokumentům a následnému vývoji v posledních letech. V popředí zkoumá důležitost a potřeby této aktivity. Dále práce nastiňuje možnosti budoucího vývoje a využití potenciálu navazování partnerských zahraničních vztahů. Nechybí ani konkretizace projektů se zaměřením na rozdílnosti vybraných regionů a využití možnosti financování společných projektů ze strukturálních fondů Evropské unie. Součástí bakalářské práce je i dotazníkové šetření provedené mezi stovkou obyvatel dvou krajů, které si všímá nejen jejich názoru na tuto problematiku, ale i jejich informovanosti. Závěr práce hodnotí dopady a přínosy této aktivity na rozvoj regionu a života jejich obyvatel.

ABSTRACT

DZAMKOVÁ, J. *The international cooperation of regional Authorities of the Czech Republic at the level of regions : Bachelor thesis*. České Budějovice : The College of European and Regional Studies, o.p.s., 2012. 62 p. Supervisor : Ing. Jiří Dušek, Ph. D.

Key words: Authorities of the Czech Republic, European Union, interregional politics, international cooperation, regional development

The international cooperation of regional Authorities of the Czech Republic at the level of regions is an important element of their development. This bachelor thesis will as the main aim try to analyze the international cooperation of regions with an emphasis on two of them – South Bohemia Region and Central Bohemia Region.

This bachelor thesis is devoted in 6 chapters to the general description of the meaning and history of foreign interregional cooperation, to related documents and subsequent developments in recent years. In the foreground the importance is examining the needs of this activity. The thesis then outlines possibilities of the future developments and potential networking in continuing of the partner foreign relations. There is also a specification of projects focusing on the differences in selected regions and the use of funding opportunities for common projects of European Union structural funds. One part of the bachelor thesis is a survey carried out among hundreds of inhabitants of two regions, which notes not only their opinion on this issue, but also their awareness. The conclusion assesses the impacts and benefits of the activity to the region's development and life of their inhabitants.

OBSAH

ÚVOD	8
1 METODIKA A CÍL BAKALÁŘSKÉ PRÁCE	10
2 VÝZNAM ZAHRANIČNÍ SPOLUPRÁCE	13
2.1 Definice regionu pro význam regionální zahraniční spolupráce.....	15
2.2 Formy regionální spolupráce.....	18
2.3 Aktéři rozhodující v procesu zahraniční spolupráce	20
2.3.1 Výbor regionů.....	21
2.3.2 Asociace krajů ČR.....	22
2.3.3 Zastoupení krajů ČR v Bruselu	23
2.3.4 Obce jako součást posilování zahraničních vztahů regionů	23
2.4 Zahraniční spolupráce regionů a fondy EU	24
2.5 Úloha státu v rámci rozvíjení přeshraniční a meziregionální spolupráce	25
3 HISTORIE A VÝVOJ ZAHRANIČNÍ SPOLUPRÁCE KRAJŮ ČR	27
3.1 Zakotvenost zahraniční politiky krajů v právních dokumentech	27
3.2 Porovnání vývoje zahraniční spolupráce s regiony EU	29
3.3 Vývoj zahraniční spolupráce krajů po vstupu ČR do EU	29
3.4 Přehled partnerských dohod krajů ČR	30
3.5 Minulost kontra současnost a (ne)vzkvétající regiony.....	31
4 KOMPARACE ZAHRANIČNÍ SPOLUPRÁCE JEDNOTLIVÝCH KRAJŮ	34
4.1 Intenzita spolupráce mezi vybranými regiony	34
4.2 Nejčastější společné cíle a diverzita v zaměření regionů.....	36
4.3 Kraje ČR a přeshraniční spolupráce.....	37
4.4 Zahraniční spolupráce krajů s regiony mimo EU	38
4.5 Okruhy nejvýznamnějších projektů jednotlivých krajů	39
5 POROVNÁNÍ SPOLUPRÁCE STŘEDOČESKÉHO KRAJE A JIHOČESKÉHO KRAJE	41
5.1 Zahraniční spolupráce Středočeského kraje.....	41
5.1.1 Partnerské regiony Středočeského kraje.....	43
5.1.2 Hlavní partnerské zahraniční projekty v letech 2008 - 2012.....	44
5.1.3 Partnerské dohody a spolupracující subjekty	45
5.2 Zahraniční spolupráce Jihočeského kraje.....	46
5.2.1 Partnerské regiony Jihočeského kraje	47
5.2.2 Hlavní partnerské zahraniční projekty v letech 2007 - 2012.....	48

5.2.3 Partnerské dohody a spolupracující subjekty	49
5.3 Rozdíly a podobnosti ve spolupráci Středočeského a Jihočeského kraje	51
6 VÝZNAM A DOPADY REGIONÁLNÍ ZAHRANIČNÍ SPOLUPRÁCE	53
ZÁVĚR.....	55
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	57
SEZNAM ZKRATEK.....	60
PŘÍLOHY	61
Příloha č. 1 - Dotazník na téma zahraniční spolupráce regionů a obcí	61

ÚVOD

Historie vyšších územně samosprávných celků neboli krajů je z hlediska územního, administrativního i politického vývoje poměrně mladou záležitostí. Když začaly 1. ledna 2000 kraje formálně a také poněkud nejistě fungovat, nikdo by si možná v té době nepomyslel, jak rychle se budou nakonec rozvíjet a nabírat na důležitosti a to jak na poli domácím, tak také v rámci rozvoje jejich zahraničních vztahů.

Zahraniční politika krajů a navazování spolupráce s regiony ostatních států je velmi zajímavou tématikou a to z mnoha hledisek týkajících se zejména jejich rozvoje, postupné evropské integrace a rovněž i dalšího přílivu financí do regionů ze zahraničních zdrojů.

Svou roli zde hraje Evropská unie, která se velkou měrou snaží o zapojení evropských regionů do řešení základních otázek jejich rozvoje, a to právě zmíněnou finanční motivací, díky níž mohou kraje získávat finance i prostřednictvím společných regionálních projektů z různých strukturálních fondů a dotačních programů na to určených. Důležitým prvkem pro získání takovýchto peněz je podmínka vzájemné regionální kooperace.

Je nutné připomenout, že v souvislosti se zahraniční spoluprací krajů vznikly také v současné době dva poměrně nové termíny: „přeshraniční spolupráce“ a „příhraniční spolupráce“. V systému nastaveném Evropskou unií mají velký význam.

Je možné říci, že kraje České republiky se do tohoto systému zapojily poměrně rychle již od počátku a po vstupu České republiky do Evropské unie se tato aktivita ještě zintenzivnila. Je to ovšem dostačující?

Stále totiž existují rozvojové rozdíly mezi jednotlivými kraji a rovněž i v porovnání s dalšími zahraničními regiony. Vystávají tak otázky, jak je možné, že tyto rozdíly stále existují a někde se i prohlubují? Proč i přes možnosti získávání financí z fondů Evropské unie nedosahují kraje ČR takového rozvoje jako další regiony v zahraničí?

V této souvislosti je nutné se ptát, jakou formou si jednotlivé kraje vybírají partnerské regiony, a zda jsou tyto strategie náhodné či založené na určitém konkrétním postupu a výběru? Jsou uskutečňované projekty a podepsané dohody o partnerské spolupráci skutečně výhodnými a napomáhají k růstu krajů?

Opravdu je zahraniční spolupráce na úrovni regionů nedílnou součástí strategií a rozvoje krajů ČR? Všechny tyto otázky vznikající v souvislosti se zahraniční spoluprací krajů České republiky s dalšími regiony, ať už je to v rámci Evropské unie nebo i mimo

ni, jsou důležité při hledání odpovědí, a to u analýzy konkrétních zahraničních projektů. V neposlední řadě tu vyvstávají otázky kolem celkové smysluplnosti zahraniční spolupráce krajů ČR a její dopady na život obyvatel.

1 METODIKA A CÍL BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

V této bakalářské práci je zkoumán vývoj, analýza, komparace a důležitost zahraniční spolupráce regionů obecně s počátečním důrazem na její zakotvení v dokumentech Evropské unie a dalších smlouvách. Hlavním cílem je zmapovat směry, kterými se tato rozvíjející se aktivita ubírá a budoucí tendence. Z toho důvodu je rozdělena na praktickou a teoretickou část.

Dílčím cílem je komparace zahraničních aktivit Středočeského a Jihočeského kraje a zhodnocení konkrétního přínosu této spolupráce pro občany jednotlivých krajů, dále pak zaměření se na možné rezervy či nedokonalosti v této oblasti zahraniční činnosti.

Práce se člení do dvou hlavních částí. První tři kapitoly jsou shrnutím teoretických obecných poznatků této problematiky, druhá část práce se v kapitolách čtyři, pět a šest věnuje praktickým a konkrétním příkladům zahraniční spolupráce a to zejména u dvou vybraných krajů. Dále hodnotí dopady zahraniční spolupráce.

První kapitola se zabývá metodikou a cílem bakalářské práce. Jsou zde stanoveny základní cíle, struktura a obsah bakalářské práce včetně použitých metod.

V druhé kapitole je vymezen termín region a vysvětlena jeho důležitost při získávání financí z fondů Evropské unie týkající se zahraniční a zejména pak příhraniční spolupráce. Následuje výčet a zakotvení zahraniční spolupráce v mezinárodních dohodách a jejich opodstatnění při vytváření společných projektů. Dále se tato část zabývá různými formami zahraniční spolupráce a to od obecných postupující směrem ke konkrétnímu. Práce se rovněž v této kapitole okrajově věnuje některým aktérům a organizacím, které byly vytvořeny v souvislosti s regionálním rozvojem, mezi něž patří například Asociace krajů ČR anebo evropská organizace Výbor regionů, kde má Česká republika jakožto člen Evropské unie rovněž své zastoupení. Částečně je zde nastíněna společná zahraniční politika Evropské unie, na níž pak členské státy ve svých zahraničních aktivitách navazují. Nechybí ani několik poznámek o aktéru státu a také zapojení obcí.

V třetí kapitole je zachycen vývoj této aktivity mezi jednotlivými kraji a jejich zahraničními protějšky na regionální úrovni. Historicky zkoumá rozvoj zahraniční regionální spolupráce, její zakotvení v jednotlivých právních dokumentech a porovnává počátky vývoje zahraniční regionální spolupráce se současným stavem.

V praktické části čtvrté kapitoly je nástinem provedena obecná komparace zahraniční spolupráce jednotlivých krajů České republiky, zejména pak jejich vzájemný vztah s regiony v Evropské unii a okrajově také s regiony mimo ni. Cílem je zachytit a zanalyzovat vývoj těchto vztahů v posledních letech, hlavně po vstupu ČR do Evropské unie, dále faktory tuto spolupráci ovlivňující a postihnout možné rezervy v této oblasti zahraniční činnosti, které mohou vznikat. Neméně důležitá součást je věnována programům Evropské unie podporujících regionální rozvoj formou projektů přeshraniční a příhraniční spolupráce. V krátkosti jsou některé projekty uvedeny.

V páté kapitole a její praktické části byla provedena analýza zahraniční spolupráce Středočeského a Jihočeského kraje, se zaměřením na jejich hlavní aktivity a projekty v poledních pěti letech. Jelikož se jedná o dva rozdílné regiony, a to jak územně tak i ekonomicky, nedochází ve všech bodech ke stejné formě spolupráce. Z tohoto pohledu bude otázka rozdílnosti řešena jako další z cílů. V této kapitole je neméně důležitou součástí práce i téma budoucích trendů vývoje zahraniční spolupráce regionů. Dotazníkovým šetřením byla v rozmezí tří měsíců od prosince 2011 do února 2012 zjišťována obeznámenost s formami zahraniční spolupráce téměř u stovky obyvatel v jejich regionu a také jejich názory na důležitost jednotlivých aktivit a koncepcí krajů dané problematiky. V této praktické části bakalářské práce bylo osloveno 98 občanů (ženy i muži) ze Středočeského a Jihočeského kraje od 15 let až do seniorského věku, různé profese a zaměření. Konkrétně se jedná o 56 občanů ze Středočeského kraje a 42 respondentů z Jihočeského kraje. Práce se na základě tohoto výsledku věnuje alespoň částečnému hodnocení přínosu této spolupráce pro občany jednotlivých krajů a dále jejich zájmu a informovanosti.

Závěrem jsou v práci nastíněny směry, myšlenky a možnosti, které by mohly posílit bilaterální i multilaterální vztahy mezi jednotlivými aktéry - regiony do budoucnosti. Práce si klade za cíl na konkrétních případech zobecnit možné formy zahraniční činnosti pro zvýšení efektivity této spolupráce. Pokouší se rovněž formulovat viditelné dopady těchto aktivit na život obyvatel krajů. Ten je v práci rozebírán z více úhlů a pohledů jako například, zda tato spolupráce skutečně slouží nejen samotným krajům, nebo má přesah pro občany dalších regionů, nemluvě o tom, zda se získané poznatky a kontakty dále rozšiřují na úroveň místních samospráv a mají vliv i na různé iniciativy a aktivity spolků a sdružení či přesahují do dalších společných projektů. Analýza se v konečné fázi věnuje i otázce, proč kraje považují za důležité uzavírat svoji spolupráci i mimo EU a mnohokrát také i se vzdálenými státy mimo Evropu.

Práce zdrojově čerpá z dokumentů Evropské unie, dále pak z publikací věnovaných regionálnímu rozvoji, zahraniční meziregionální spolupráci a rovněž vychází z informačních materiálů samotných krajů ČR. V praktické části bakalářské práce byly dále využity informace z rozhovorů s odpovědnými pracovníky úřadů - vedoucími oddělení zahraniční spolupráce krajů Jihočeského a Středočeského a interní materiály Dohoda o spolupráci Horního Rakouska a Jihočeského kraje, Dohoda mezi Jihočeským krajem a Dolním Rakouskem, Dohody o mnohostranné spolupráci mezi Jihočeským krajem a provinciemi Dak Lak, Binh Thuan a Lam Dong, Memorandum mezi Jihočeským krajem a Košickým samosprávným krajem a Prohlášení Jihočeského kraje a kantonu Bern. V neposlední řadě jsou informace čerpány z realizovaného dotazníkového šetření provedeného mezi obyvateli těchto dvou krajů.

2 VÝZNAM ZAHRANIČNÍ SPOLUPRÁCE

Pokud se hovoří o významu zahraniční spolupráce obecně, je třeba zmínit nejprve několik slov o evropské zahraniční politice, která s tímto termínem úzce souvisí. V současnosti udává v tomto směru své vize Evropská unie a její dokumenty.

Na internetových stránkách Evropského parlamentu je možno nastudovat informace o historii, cílech, nástrojích a dosažených výsledcích zahraniční politiky Evropského společenství a její důležitosti od samého počátku založení Evropského společenství. Uvádí se, že „základy evropské zahraniční politiky byly položeny v roce 1969 „Davignonovou zprávou“, která znamenala první kroky k evropské politické spolupráci. Ve Smlouvě o EU byla rozvinuta koncepce SZBP, která byla změněna a rozšířena Amsterodamskou a Niceskou smlouvou.“¹

Společnou zahraniční a bezpečnostní politiku (pozn. autora - spadala do tzv. druhého pilíře, systém 3. pilířů zavedla EU z důvodu rozlišení oblastí její působnosti) dále konsolidují další ustanovení v Ústavní smlouvě i tzv. Lisabonské smlouvě, kde se hovoří o okruzích spolupráce členských států v mnoha oblastech. V kapitole II tohoto dokumentu jsou pak přesně vyjmenovány cíle a zásady společné zahraniční a bezpečnostní politiky. V článku III – 294 v bodě c se pak hovoří o posilování systematické spolupráce mezi členskými státy při provádění jejich politiky.²

Podobných odkazů na společnou spolupráci lze nalézt v textu v mnoha oblastech. Je zde například i zmínka o mezinárodních smlouvách, jejichž důležitosti bude ještě dále rozváděna. Důležitost kladená na zahraniční a bezpečnostní politiku je zřejmá i v tom, že na základě Lisabonské smlouvy byla zřízena funkce jakéhosi ministra zahraničních věcí EU, formálně nazývaného vysokého představitele Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku.

Další možnosti uzavírání spolupráce mezi státy jsou stanoveny v mezinárodních smlouvách, a to jak mezi členskými státy Evropské unie, tak mezi třetími státy. Více se o této spolupráci zmiňuje Ústava pro Evropu i Lisabonská smlouva. V mezinárodních smlouvách se objevuje i konkrétnější forma spolupráce mezi regiony. Právě v souvislosti s regionální spoluprací zmiňuje mezinárodní smlouvy, kterými je ČR

¹ SCHULZ, S. *Zahraniční politika: cíle, nástroje a dosažené výsledky 7/2008* [online] Brusel : Evropský parlament, 2009 [cit. 2011-07-26]. Dostupný z WWW: <http://circa.europa.eu/irc/opoce/fact_sheets/info/data/relations/cfsp/article_7190_cs.htm>.

² *Smlouva o Ústavě pro Evropu*. Lucemburk, 2005, s. 139-146.

vázaná, i BODNÁROVÁ³. Tyto smlouvy je možno rozdělit na multilaterální a bilaterální. V rámci spolupráce regionů a jejich rozvoje, mezi multilaterální smlouvy patří Evropská charta místních samospráv a Evropská rámcová dohoda o přeshraniční spolupráci mezi územními společenstvy nebo úřady. Podpisem se ČR zavázala ulehčovat a podporovat příhraniční spolupráci svým regionům. Druhá jmenovaná dává možnost také modelovým příkladům smluv upravujících mezinárodní spolupráci územních samospráv. Druhá kategorie bilaterálních smluv představuje smlouvy ČR s jinými státy o dobrých vztazích.

V těchto dokumentech lze nalézt i články ustanovující podporu a vytváření podmínek pro spolupráci mezi regiony, městy a obcemi. BODNÁROVÁ⁴ zde nastiňuje ještě jednu myšlenku, a to, že tyto smlouvy mají ve vztahu k tvorbě meziregionálních partnerství ve velké míře formální charakter a kraje je vnímají spíše jako pakt, který musí formálně splnit. Všechny tyto smlouvy a ujednání mají za cíl jediný. Je tu motivace pro jednotlivé aktéry, aby na základě těchto smluv docházelo k výměně informací, zkušeností a zejména pak čerpání finančních zdrojů z evropských fondů. Dále jsou důležité pro získávání nových investorů a také pro rozvoj cestovního ruchu, to vše v duchu priorit jednotlivých zemí a také regionů.

Dle BODNÁROVÉ⁵ „*se nezřídka zahraniční vztahy stávají prostředkem upevňování postavení vůči domácímu prostředí, protože zvyšují prestiž kraje tím, že se stává zakotvenější v širším než jen domácím prostředí*“.

A jak konstatuje pro ucelenost současného stavu zahraniční regionální politiky v souvislosti se zahraniční politikou KOŘAN⁶, „*regionální samosprávy zažívají v současné době v oblasti zahraniční politiky poměrně bouřlivý vývoj*“. Zahraniční politika dle něj stále více reflektuje specifické požadavky regionálního charakteru.

Vzájemné propojení mezi obecnou zahraniční politikou a jejím respektováním regionální zahraniční politiky je zřejmé, i když stále naráží na určitou formálnost v jednotlivých vztazích. Vždy pak záleží na jednotlivých aktérech, jak budou k celé záležitosti přistupovat. Zda to bude spíše na formální úrovni, nebo se budou zaměřovat

³ BODNÁROVÁ, B. Regionální aktéři české zahraniční politiky. In KOŘAN, M., HRABÁNEK, M., et al. *Česká zahraniční politika : aktéři, struktura, proces*. Brno, 2007, s. 137-149.

⁴ BODNÁROVÁ, B. Regionální aktéři české zahraniční politiky. In KOŘAN, M., HRABÁNEK, M., et al. *Česká zahraniční politika : aktéři, struktura, proces*. Brno, 2007, s. 142.

⁵ BODNÁROVÁ, B. Regionální aktéři české zahraniční politiky. In KOŘAN, M., HRABÁNEK, M., et al. *Česká zahraniční politika : aktéři, struktura, proces*. Brno, 2007, s. 142.

⁶ KOŘAN, M., HRABÁNEK, M., et al. *Česká zahraniční politika : aktéři, struktura, proces*. Brno, 2007, s. 16.

na konkretizaci práce, rozvíjení dohod a oblastí své spolupráce. Nezastupitelnou roli tu mají samotné regiony a jejich cíle a směřování.

2.1 Definice regionu pro význam regionální zahraniční spolupráce

K uvedení do celé problematiky je ale nejprve třeba definovat význam slova region, jeho rozdělení a funkčnost, neboť v dnešní době právě kraje začínají po více než 10 letech své existence stále více a více nabírat na důležitosti při formování zahraniční regionální spolupráce a v té souvislosti i se získáváním financí z evropských fondů na své projekty, které ve svém výsledku mají za cíl rozvoj daných regionů a to nejen na území České republiky.

Odborníci se ovšem již od začátku shodují na tom, že definovat region není zrovna jednoduché.

Variant, jak popsat tento termín, existuje několik. Inspiraci je možné najít například u LACINY⁷, který obecnou definicí popsal region takto: „*V nejobecnějším pojetí považujeme za region jakýkoliv územní celek, který je podle jednoho či více znaků (kritérií) vyčlenitelný z širšího území, jenž je pomocí těchto znaků vymezován pro konkrétní účel (ekonomické zájmy, vytváření informačních systémů, administrace), či jemuž v uspořádání území přísluší konkrétní funkce.*“ Dále pak uvádí, že „*z hlediska uskutečňování zásad regionální politiky lze tudíž region definovat nejčastěji jako specifický územní celek (územně samosprávný, politicko-administrativní), který má za účelem dosažení vyšší efektivity jeho řízení - a tím i na provádění obecně odsouhlasení regionální politiky - přiděleny potřebné pravomoci*“. Vymezení tohoto pojmu však, jak se zdá, není u konce. Zřejmě ještě i do budoucna přinese mnoho změn i přesto, že se instituce Evropské unie snaží s tímto vymezením „*poprat*“.

Další důležitou interpretací souvisejících termínů by pak mělo být vymezení konceptu regionální spolupráce. Tento koncept dle DOČKALA⁸ v sobě zahrnuje definiční potenciál i pro další systémové prvky evropského regionalismu. Těmi jsou například příhraniční struktury, resp. příhraniční spolupráce nebo twinning. Regionální spolupráci lze definovat jako společnou aktivitu regionálních aktérů v první řadě směřující k oboustrannému rozvoji regionů, ve kterých aktéři působí. Sekundárně jde pak i o rozvoj aktérů samotných.

⁷ LACINA, K. *Regionální rozvoj a veřejná správa*. Praha, 2007, s. 6.

⁸ DOČKAL, V. *Regionální spolupráce a její formy*. In DOČKAL, V. (ed.). *Přeshraniční spolupráce na východních hranicích České republiky. Růžový obléček a hrana reality*. Brno, 2005, s. 12.

U těchto aktivit může participovat také stát, ale mnohdy nemusí.

Význam zahraniční spolupráce na úrovni regionů je dle uvedeného zahrnut jako součást rozvoje regionu. Existují zde nastavené společné zásady zahraniční spolupráce tak, jak je nadefinovala Evropská unie a tyto zásady kopírují zahraniční a příhraniční (případně přeshraniční) spolupráci v regionech.

Je nutné se vrátit k definici pojmu region. To, že definice regionu a tematika zahraniční spolupráce spolu úzce souvisejí, je třeba vyzdvihnout v jejich důležitém spojení.

Neméně významné je pak dělení Markuse Perkmanna předního odborníka na regionální spolupráci, jak se o tom lze dočíst v textu DOČKALA⁹, který přinesl dvojí členění, jehož dělícím kritériem je souvislost území. Ty, které vytváří souvislé území a pak ty, které jednotné území nevytváří. První forma se pak nazývá forma příhraniční spolupráce, druhá pak meziregionální. Právě příhraniční spolupráce patří dle DOČKALA¹⁰ „*mezi nejzajímavější formy regionální kooperace*“.

Lze tak definovat několik forem zahraniční spolupráce, které fungují mezi regiony na základě uzavřené smlouvy. Rozvoji a významu zahraniční spolupráce pak jistě napomohl vstup ČR do Evropské unie a spolu s ním vytvoření důležitých stejně velkých územních jednotek tzv. NUTS, které mají přímou vazbu na strukturální fondy EU a napomáhají více či méně rovnoměrně stejně dělit regiony Evropské unie. Pro Českou republiku jsou pak důležité zejména vytvořené NUTS II a NUTS III. V České republice se jedná v případě NUTS II o 8 jednotek, tzv. „*regionů soudržnosti*“. Jelikož jde, co do počtu obyvatel o větší územní jednotku než mají samotné kraje, jsou tu některé kraje územně sloučeny, s výjimkou Prahy a středních Čech. Ty počty obyvatel splňují. NUTS III kopírují území jednotlivých krajů a Prahy. Znamená to, že je jich na území České republiky celkem čtrnáct.¹¹

Klasifikace - rozdělení na NUTS, byť se snahou o jednotnost, však může přinášet rovněž problémy a zdá se, že také v jisté formě naráží na nedokonalosti. Dle DRULÁKA¹² je zde totiž určitá různorodost, jelikož v některých zemích jsou rozhodující NUTS I (Belgie a Německo), v Česku naopak NUTS III a některé studie

⁹ DOČKAL, V. Regionální spolupráce a její formy. In DOČKAL, V. (ed.). *Přeshraniční spolupráce na východních hranicích České republiky. Růžový oblaček a hrana reality*. Brno, 2005, s. 12-14.

¹⁰ DOČKAL, V. Regionální spolupráce a její formy. In DOČKAL, V. (ed.). *Přeshraniční spolupráce na východních hranicích České republiky. Růžový oblaček a hrana reality*. Brno, 2005, s. 14.

¹¹ LACINA, K. *Regionální rozvoj a veřejná správa*. Praha, 2007, s. 7-48.

¹² DRULÁK, P., KÖNIGOVÁ, L., KRATOCHVÍL, P. *Podíl obecních a krajských samospráv na zahraniční politice ČR. Zpráva z výzkumného projektu MZV ČR*. Praha, 2004, s. 3.

paradiplomacie se často zaměřují na NUTS II (ve Francii, Itálii nebo Rakousku). Jak pokračuje, „*tato různorodost se může projevit jako určitá brzda přeshraniční spolupráce regionů, neboť regiony zakotvené v různých národních systémech jsou často nesouměřitelné co do postavení a kompetencí, přičemž tento rozdíl nelze redukovat pouze na odlišnosti mezi státy federálními (např. Německo) a unitárními (např. Francie)*“. Ale dále doplňuje, že „*přes různorodost aktérů můžeme v procesu regionalizace zaznamenat určité společné rysy, které se týkají její dynamiky a jejích motivů*“.

Význam vzniku a rozdělení regionů byl podporován i Evropskou komisí. To popisuje DRULÁK¹³, například zavedením sloganu „*Evropa regionů*“. Některé regiony jsou pak dle něj tvořeny uměle (v Řecku, Irsku) pouze pro potřeby čerpání strukturálních fondů EU.

A v tom spočívá i význam regionální spolupráce, kdy mohou společně takto vytvořené regiony tvořit projekty týkající se jejich rozvoje a získávat tím finance z programů EU. Důležitým programem na podporu rozvoje příhraniční spolupráce v některých oblastech ve Společenství byl strukturální fond INTERREG, zejména pak Interreg III. O tom se zmiňuje LACINA¹⁴.

Zahraniční spolupráce mezi regiony ovlivňuje regionálním rozvoj velkou měrou. Díky této spolupráci se zvyšuje konkurenceschopnost soukromého sektoru, jakožto i příliv nového kapitálu do ČR a s tím související životní úroveň obyvatel. Mnohdy se dotýká tato kooperace i budoucího stavu životního prostředí a to prostřednictvím společných projektů. Podrobně se o této problematice zmiňuje publikace Regionální rozvoj: východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie. V ní DAMBORSKÝ¹⁵ uvádí, že „*v dokumentu ESDP členské státy spolu s Evropskou unií prohlašují, že při realizaci evropské integrace chtějí zachovat mnohotvárnost a dosáhnout regionálně vyváženého a trvale udržitelného rozvoje v Evropské unii. ESDP jako právně nezávazný dokument představuje politický rámec pro lepší spolupráci mezi jednotlivými oblastmi sektorové politiky Společenství s významnými územními dopady a spolupráci mezi členskými státy, jejich regiony a městy*“.

¹³ DRULÁK, P., KÖNIGOVÁ, L., KRATOCHVÍL, P. *Podíl obecních a krajských samospráv na zahraniční politice ČR. Zpráva z výzkumného projektu MZV ČR*. Praha, 2004, s. 4.

¹⁴ LACINA, K. *Regionální rozvoj a veřejná správa*. Praha, 2007, s. 7-48.

¹⁵ DAMBORSKÝ, M. *Prostorový rozvoj*. In WOKOUN, R., et al. *Regionální rozvoj - Východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování*. Praha, 2008, s. 19.

2.2 Formy regionální spolupráce

Spolupráce mezi regiony může probíhat v mnoha oblastech a směrech. Již byly zmíněny společné projekty soustředující se na rozvoj regionu pomocí získávání financí z programů Evropské unie. Ovšem kraje mezi sebou spolupracují i na obecnější úrovni, která je neméně důležitá. Můžeme ji rozdělit na formální a neformální spolupráci. Dle BODNÁROVÉ¹⁶ „je ideální, pokud je zde zastoupení obou forem“.

Na nejzákladnější úrovni, tak jak probíhá ve všech krajích ČR na základě uzavřené partnerské dohody, se může jednat zejména o návštěvy jednotlivých politických delegací představitelů jednotlivých regionů. Tato forma je důležitá zejména v počátku, kdy se upřesňují oblasti možné spolupráce. Takto to například probíhá ve Středočeském kraji dle informace vedoucí oddělení zahraniční spolupráce z Odboru Kanceláře hejtmána L. BŘEZINOVÉ¹⁷. Doplnila, že dále je tato spolupráce rozvíjena na úrovni jednotlivých odborů jako například Odboru školství, sociálního, zdravotnického anebo například Odboru regionálního rozvoje. Ten je zodpovědný za získávání financí z různých dotačních programů Evropské unie. Zde může být rozvíjena spolupráce na základě vypracování společného projektu. Probíhá tu rovněž i další forma spolupráce, jako jsou například různé konference anebo zahraniční cesty politických představitelů.

Toto doplňuje DRULÁK¹⁸, který obecně rozlišuje tyto důvody zahraničních aktivit na ekonomické, politické a kulturní. Rovněž se domnívá, že „*motivy k paradiplomacii budou silnější tam, kde působí řada středních a menších podniků*“. V případě politických motivů se dle něj jedná především o to, že „*cesty do zahraničí a setkání se zahraničními představiteli přinášejí pozitivní zájem médií a vylepšují image regionálních představitelů*“. Dále jsou tu dle něj motivy kulturní a zejména jazykové: „*Týká se to, zejména výměn studentů, neboť školství je často v kompetenci regionů. Totéž platí i pro výstavy a jiné kulturní akce.*“

Pokud lze konkrétně jmenovat formy aktivit dané spolupráce, mohou být rozvíjeny i v rámci rozvoje inovací, vědy a výzkumu. Tady se mohou zapojit i jiné

¹⁶ BODNÁROVÁ, B. Regionální aktéři české zahraniční politiky. In KOŘAN, M., HRABÁNEK, M., et al. *Česká zahraniční politika : aktéři, struktura, proces*. Brno, 2007, s. 137-149.

¹⁷ Rozhovor s Lenkou Březinovou, vedoucí oddělení zahraniční spolupráce Středočeského kraje Odboru Kancelář hejtmána, ze dne 6. 10. 2011.

¹⁸ DRULÁK, P., KÖNIGOVÁ, L., KRATOCHVÍL, P. *Podíl obecních a krajských samospráv na zahraniční politice ČR. Zpráva z výzkumného projektu MZV ČR*. Praha, 2004, s. 8-9.

organizace než jen kraje. Jak uvádí MALINOVSKÝ¹⁹, „*obecné zásady pro aktivity související s inovacemi a s vědou a výzkumem definují jako posílení spolupráce mezi jednotlivými podniky a také mezi podniky veřejnými, vysokoškolskými institucemi k vytváření regionálních a nadregionálních uskupení, dále otevřením přístupu malým a středním podnikům ke službám podporujícím inovace a vývoj a výzkum prostřednictvím veřejně financovaných institucí regionu a otvírání přeshraničních a nadregionálních iniciativ spolupráce v prioritních oblastech výzkumu státu a Unie*“.

I kraje rozvíjejí spolupráci s jedním nebo více regiony dohromady. Jedná se tzv. „*o bilaterální nebo multilaterální formu*“. I tomuto se ve své práci věnuje BODNÁROVÁ²⁰. Dle jejích slov převažuje a je preferovanější bilaterální forma spolupráce, tedy navazování kontaktů se zahraničními regiony. Multilaterální je považovaná za kvalitativně odlišnou a preferovaná bývá spíše na neformální úrovni. Nejběžnější formou multilaterální spolupráce regionů je členství představitelů měst a regionů ve Výboru regionů při EU.

Zahraníční spolupráce se pak dále prolíná na úroveň obcí a také pak do sdružení či dalších zájmových spolků. To potvrdila L. BŘEZINOVÁ²¹. Například několik obcí ze Středočeského kraje navázalo partnerství s obcemi z partnerského regionu Středočeského kraje. Prostřednictvím tohoto svazku mohou obce získávat finance z fondů Evropské unie nebo využít kooperace k vzájemným výměnám studentů, ke stážím či k osobnímu setkávání.

Navázání partnerských vztahů a uzavírání partnerství mohou ale realizovat města či obce samy. Mohou využít služeb Svazku obcí a měst. Informaci doplňuje GAVLASOVÁ²². Ta popisuje, že dopad této spolupráce může být v obcích velmi rozdílný a dále říká, že „*nejčastějšími cíli spolupráce jsou konzultace a přenos poznatků v oblasti veřejné správy, kulturní a společenská spolupráce, výměnné pobyty, spolupráce v oblasti dopravy, územního plánování a podpory cestovního ruchu a spolupráce na projektech*“. Dále hovoří o fázích obecného vývoje spolupráce, který by mohl platit i pro samotné kraje. Uvádí, že „*charakteristickým rysem je postupné*

¹⁹ MALINOVSKÝ, J. Politika inovací, výzkumu a vývoje. In WOKOUN, R., et al. *Regionální rozvoj - Východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování*. Praha, 2008, s. 131.

²⁰ BODNÁROVÁ, B. Regionální aktéři české zahraniční politiky. In KOŘAN, M., HRABÁNEK, M., et al. *Česká zahraniční politika : aktéři, struktura, proces*. Brno, 2007, s. 137-149.

²¹ Rozhovor s Lenkou Březinovou, vedoucí oddělení zahraniční spolupráce Středočeského kraje Odboru Kancelář hejtmána, ze dne 6. 10. 2011.

²² GAVLASOVÁ, I., et al. *Spolupráce obcí jako faktor rozvoje*. Brno, 2007, s. 43.

rozvíjení kontaktů od účasti na kulturních a společenských akcích, přes spolupráci v oblasti optimalizace výkonu samosprávných funkcí k ekonomické spolupráci včetně společné participace na programech spolufinancovaných EU“. Nezapomíná uvést ani to, že partnerství obcí a měst je rovněž podporováno EU. Podmínkou je, aby všechny akce v sobě nesly podporu myšlenky evropské integrace. Dále říká, že „*zvláštní pozornost je věnována výměně mladých lidí, kulturním a vzdělávacím akcím, integraci znevýhodněných obyvatel a rovným příležitostem žen a mužů“.*

2.3 Aktéři rozhodující v procesu zahraniční spolupráce

V rozhodujícím procesu aktivit rozvoje zahraniční spolupráce hraje významnou roli mnoho tuzemských i zahraničních aktérů. Mezi ty hlavní patří například orgány zákonodárné a výkonné složky státu, krajů ale i samotné organizace jako regionální rady, řídicí a monitorovací orgány či hospodářské a agrární komory nebo instituce veřejného sektoru či soukromého. Je jich ovšem daleko víc a podle WOKOUNA²³, „*není koordinace a spolupráce mezi těmito aktéry tak dobrá, jak by bylo v současné době potřeba“.*

Základním prvkem hrajícím důležitou roli v rozvíjení zahraniční spolupráce krajů na základě definice zákona je krajské zastupitelstvo. Jedná se o hlavní rozhodovací primární článek politiky regionálního rozvoje na krajské úrovni.

Jak píše WOKOUN²⁴, „*v rámci své samostatné působnosti krajská zastupitelstva koordinují rozvoj svého kraje a zajišťují zpracování, realizaci a kontrolu plnění programu rozvoje kraje. Dále provádějí hodnocení vnitrostátní úrovně rozvoje, spolurozhodují o alokaci veřejných prostředků podporujících regionální rozvoj, dále zřizují právnícké osoby k podpoře regionálního rozvoje, např. regionální agentury, zajišťují přípravu, realizaci a kontrolu plnění regionálních podpůrných programů ze strukturálních fondů. V rámci zajišťování principu partnerství na regionální úrovni koordinují záměry obcí či sdružení obcí ve věcech podpory regionálního rozvoje nadobecního významu.“*

Dle zákona o krajích, může být jako poradní orgán Rady kraje zřízena rovněž Komise pro zahraniční spolupráci, která Radě dává doporučující stanoviska týkající se zahraničních záležitostí různých oblastí. Může tak řešit otázky týkající se celkové

²³ WOKOUN, R. *Česká regionální politika v období vstupu do Evropské unie*. Praha, 2003, s. 218.

²⁴ WOKOUN, R., et al. *Regionální rozvoj - Východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování*. Praha, 2008, s. 414.

zahraniční koncepce, směřování zahraniční politiky a doporučovat různé oblasti spolupráce. Spolupracuje přitom s aparátem krajského úřadu, kdy je většinou při Odboru kanceláře hejtmána zřízeno zahraniční oddělení.²⁵

Význam celkového obsahu závisí ale vždy na tom, jakou důležitost přikládají kraje zahraniční spolupráci. Tomu se věnuje BODNÁROVÁ²⁶. Jak zmiňuje, tak „*charakter spolupráce bývá výrazně ovlivněný ochotou jednotlivých složek územních samospráv věnovat se problematice jako takové. I když jsou zahraniční aktivity všeobecně mezi prioritami kraji vnímané jako středně významné až velmi významné, najdou se regiony, kde je rozvoj zahraničních aktivit brzděný nezájmem politických představitelů o tuto činnost.*“

2.3.1 Výbor regionů

Významným aktérem na poli zahraniční spolupráce na evropské scéně regionů je Výbor regionů založený právě na podnět samotných regionů Maastrichtskou smlouvou v roce 1994 při Evropské unii. Tímto krokem došlo k institucionalizaci zastoupení regionů v rozhodovacích strukturách EU.²⁷

Výbor regionů slouží jako konzultační orgán pro Evropskou komisi. Ve zprávě DRULÁKA²⁸ se uvádí, „*že sdružuje regiony a města členských států EU. Významnou dimenzí jeho aktivit jsou summity organizované jednou za dva až tři roky, jichž se účastní představitelé 200 regionů, 100 měst a národních asociací a regionů.*“

Jeho fungování bylo rovněž zakotveno ve Smlouvě o ústavě pro Evropu, která posiluje jeho úlohu. Uvádí, že členové výboru a náhradníci jsou jmenováni na dobu pěti let a jejich počet nesmí překročit 350. Na základě smlouvy musí Evropská komise konzultovat s místními a regionálními samosprávami a jejich sdruženími v celé EU návrhy již v předlegislativní fázi (tj. v době přípravy legislativního návrhu) zejména v případech týkajících se přeshraniční spolupráce.²⁹

²⁵ BODNÁROVÁ, B. Regionální aktéři české zahraniční politiky. In KOŘAN, M., HRABÁNEK, M., et al. *Česká zahraniční politika : aktéři, struktura, proces*. Brno, 2007, s. 132-145.

²⁶ BODNÁROVÁ, B. Regionální aktéři české zahraniční politiky. In KOŘAN, M., HRABÁNEK, M., et al. *Česká zahraniční politika : aktéři, struktura, proces*. Brno, 2007, s. 142.

²⁷ LACINA, K. *Regionální rozvoj a veřejná správa*. Praha, 2007, s. 33.

²⁸ DRULÁK, P., KÖNIGOVÁ, L., KRATOCHVÍL, P. *Podíl obecních a krajských samospráv na zahraniční politice ČR. Zpráva z výzkumného projektu MZV ČR*. Praha, 2004, s. 11-12.

²⁹ *Smlouva o ústavě pro Evropu*. Lucemburk, 2005, s. 139-146.

Zastoupení Výboru tvoří hejtmani krajů, starostové měst a další regionální či místní zástupci. Jak uvádí BODNÁROVÁ³⁰, „zohledňuje se zde zastoupení aspektů geografických, politických a generových dané krajiny. Návrh členů výboru je v prvním kole schvalován Asociací krajů ČR a Sdružením měst a obcí ČR, následně je schválen vládou ČR, která seznam poskytuje ke schválení Radě ministrů EU.“

Zástupci regionální a komunální územní samosprávy členských států EU se pak snaží prosazovat společné zájmy, jak to uvádí LACINA³¹, který se vyjadřuje i k otázce náplně Výboru a doplňuje tak hlavní okruhy tohoto orgánu a to v záležitostech hospodářské a sociální soudržnosti. Navíc dokládá důležitost výboru na příkladu, kdy se výbor díky svému stanovisku a vlastní iniciativě „v nemalé míře například zasloužil o to, že byly upřesněny zásady financování společné regionální politiky Evropské unie“.

2.3.2 Asociace krajů ČR

Dalším aktivně se podílejícím článkem na zahraniční regionální politice je Asociace krajů ČR, jejíž činnosti a postoje jsou jasně definovány. Více se dozvídáme z jejich internetových stránek.

Asociace krajů České republiky je otevřenou zájmovou nestrannou a nevládní organizací založená na základě zákonů České republiky. Základním a společným zájmem je péče o všestranný rozvoj území a o potřeby občanů v něm žijících. Návrh vytvořit tento společný orgán byl deklarován společným prohlášením hejtmanů ČR a primátora hl. m. Prahy dne 5. ledna 2001. V Asociaci krajů je sdruženo 14 členů (všechny kraje ČR). Mezi programovými cíli je zakotveno rovněž pomáhat krajům při jejich zahraničních aktivitách. Rada Asociace krajů ČR zřídila Komisi pro regionální rozvoj a evropské záležitosti. Spolu s komisemi v rámci Asociace pracují také pracovní skupiny a to Pracovní skupina pro legislativu, Výkonná koordinační skupina pro záležitosti evropských fondů a Pracovní skupina pro evropské fondy.³²

³⁰ BODNÁROVÁ, B. Regionální aktéři české zahraniční politiky. In KOŘAN, M., HRABÁNEK, M., et al. *Česká zahraniční politika : aktéři, struktura, proces*. Brno, 2007, s. 148-149.

³¹ LACINA, K. *Regionální rozvoj a veřejná správa*. Praha, 2007, s. 33.

³² NÁHONČÍKOVÁ, S. *Co je Asociace krajů ČR* [online]. Brno : Asociace krajů ČR, 2006 [cit. 2011-09-21]. Dostupný z WWW: <http://www.asociacekrajů.cz/vismo5/dokumenty2.asp?id_org=450022&id=150946&p1=52>.

2.3.3 Zastoupení krajů ČR v Bruselu

Některé z krajů si na evropské úrovni vytvářejí svá pracoviště, kanceláře nebo zastoupení v Bruselu. BODNÁROVÁ³³ zmiňuje, že „*tato zařízení fungují jako detašovaná pracoviště krajského úřadu anebo je jejich fungování svěřeno externímu subjektu. Zastoupení umožňují krajům přímý kontakt s evropskými institucemi, konkrétněji prosazovat jejich zájmy a efektivně získávat informace o situaci v EU. Pod jejich činnost spadá celé spektrum aktivit od prezentace kraje za účelem získávání nových kontaktů a rozšiřování povědomí o možnostech investic na evropské úrovni pomocí přímého kontaktu s prostředím EU. Jejich přínos je dle ní hlavně v rychlém a přímém přístupu k informacím.*“

Dle internetových stránek krajů, všechny v Bruselu zřídily svá zastoupení. Zastoupení v Bruselu má například i Středočeský kraj. V něm působí ředitel a jedna pracovnice. Rovněž se tu po půl roce střídají stážisté vybraní mezi studenty z regionu.³⁴ Svě zastoupení má v Bruselu i Jihočeský kraj, kde rovněž umísťují vybrané stážisty ze škol v kraji. Dle doplnění, existují tři druhy zastoupení: stálé (stálý pracovník na místě), nestálé (objevilo se v posledních dvou letech; zástupce kraje je v Bruselu několik dnů až týdnů) nebo externě (najatá agentura). Praha a Plzeň mají k dispozici celé domy (budovy).³⁵

2.3.4 Obce jako součást posilování zahraničních vztahů regionů

Obce jsou rovněž důležitou součástí směřující k rozvoji regionální zahraniční spolupráce krajů. Mnoho z nich dokonce přímo s kraji spolupracuje a hledá si partnerské protějšky mezi obcemi ležícími na území jednotlivých partnerských regionů. Jak zmiňuje GAVLASOVÁ³⁶, „*navázání partnerských vztahů mohou realizovat města a obce samy, případně využít služeb Svazu měst a obcí ČR*“. Dále hodnotí, že „*dopad spolupráce může být v konkrétních obcích velmi rozdílný – pohybuje se od čistě dekorativní po velmi intenzivní spolupráci*“.

³³ BODNÁROVÁ, B. Regionální aktéři české zahraniční politiky. In KOŘAN, M., HRABÁNEK, M., et al. *Česká zahraniční politika : aktéři, struktura, proces*. Brno, 2007, s. 146-147.

³⁴ Rozhovor s Lenkou Březinovou, vedoucí oddělení zahraniční spolupráce Středočeského kraje Odboru Kancelář hejtmána, ze dne 6. 10. 2011.

³⁵ Rozhovor s Vladimírou Pavlovou, vedoucí Oddělení vnějších vztahů a zahraniční spolupráce Odboru marketingu a vnějších vztahů Jihočeského kraje ze dne 16. 3. 2012.

³⁶ GAVLASOVÁ, I., et al. *Spolupráce obcí jako faktor rozvoje*. Brno, 2007, s. 43.

Mezi nejčastější okruhy spolupráce uvádí poměrně podobné cíle jako u regionů – například konzultace a přenos poznatků v oblasti veřejné správy, kulturní a společenské spolupráce, výměnné pobyty, spolupráci v oblasti dopravy, územního plánování nebo podpory cestovního ruchu či spolupráce na projektech.

Rovněž tu nacházíme odkaz na Evropskou unii. I tady lze citovat GAVLASOVOU³⁷, která říká, že „*partnerství obcí a měst je upřednostňováno ze strany Evropské unie, např. formou grantů podporujících výměnné pobyty občanů z partnerských měst nebo pořádání konferencí a seminářů*“. Podmínkou je, aby tyto akce podporovaly myšlenky evropské integrace.

Je důležité zmínit, že vyjmenovaní aktéři nejsou jediní, přeshraniční spolupráce obcí a měst se může rozvíjet rovněž například v rámci tzv. euroregionů, jejichž cílem je rovněž překonávat hranice.³⁸

Jedná se tak o praktický příklad meziregionální spolupráce na mezistátní úrovni, kdy se jedná o společné regiony vzniklé propojením pohraničních území ležících na styku dvou či více států. Do této formy spolupráce je například v rámci 13 euroregionů zapojena řada pohraničních obcí v ČR.³⁹

2.4 Zahraniční spolupráce regionů a fondy EU

Evropská unie klade od samého počátku velký důraz na rozvoj regionální zahraniční spolupráce, a to zejména kvůli snižování hospodářských a sociálních rozdílů mezi různými oblastmi země v zájmu celkové stability. Aktivita probíhá prostřednictvím výdajů ze strukturálních fondů, jež jsou součástí společného rozpočtu.⁴⁰

V jejich rámci existují různé podpůrné programy. LACINA⁴¹ naformuloval tyto programy přesně, „*kdy v letech 1994 - 1999 bylo EU financováno 13 iniciativ, kde byla v programu Interreg poskytována podpora některým příhraničním oblastem společenství. V období vymezeném léty 2000 - 2006 byly pak odsouhlaseny čtyři iniciativy Evropské unie. Na jejich uskutečňování se ročně vynakládalo 5,35 % prostředků ze strukturálních fondů.*“ Dále popisuje, že „*jednou z nich byla iniciativa*

³⁷ GAVLASOVÁ, I., et al. *Spolupráce obcí jako faktor rozvoje*. Brno, 2007, s. 43.

³⁸ GAVLASOVÁ, I., et al. *Spolupráce obcí jako faktor rozvoje*. Brno, 2007, s. 41.

³⁹ POSTRÁNECKÝ, J. *Současné projevy regionalismu*. In KOLEKTIV AUTORŮ. *Úvod do regionálních věd a veřejné správy*. Plzeň, 2008, s. 13.

⁴⁰ WOKOUN, R. *Česká regionální politika v období vstupu do Evropské unie*. Praha, 2003, s. 28.

⁴¹ LACINA, K. *Regionální rozvoj a veřejná správa*. Praha, 2007, s. 7.

přeshraniční, nadnárodní a meziregionální spolupráce - nazvaná jako Interreg III. Tato iniciativa byla zaměřena na podporu přeshraniční, nadnárodní a meziregionální spolupráce - tj. na vytváření partnerských vztahů mezi obcemi a dalšími subjekty veřejné správy přesahující hranice národních států; jejímž účelem je dosažení vyváženého rozvoje takovýchto oblastí, jež tvoří více regionů.“

Na to navazovaly cíle regionální politiky Evropské unie pro léta 2007 - 2013, kdy cílem č. 3 byla Evropská územní spolupráce. Jak LACINA⁴² dále uvádí: „Zaměřením tohoto cíle, majícího mimo jiné podpořit vyvážený, harmonický a udržitelný rozvoj evropského území, je inspirováno zkušenostmi z uskutečňování iniciativy INTERREG. Realizace 3. cíle má napomáhat prohlubování spolupráce na následujících třech úrovních: přeshraniční spolupráce cestou uskutečňování společných evropských programů, spolupráce na úrovni nadnárodních oblastí, prostřednictvím budování sítě pro spolupráci a výměnu zkušeností v Evropské unii jako celku.“

Mezi další počáteční programy patřily například Program přeshraniční spolupráce Phare CBC Programme, který v letech 1994 - 1999 představoval nejvýznamnější podporu EU pro regionální rozvoj v ČR. Byl zahájen v roce 1994 táhnoucí se podél česko - německé hranice. V roce 1999 byla tato přeshraniční spolupráce rozšířena i na hranice s Polskem a dále se Slovenskem.⁴³

Konkrétně přeshraniční spolupráce je zmiňována například v Programu Phare CBC ČR - Rakousko, kde jako jedna z priorit byla Přeshraniční ekonomická kooperace a jako další priorita Přeshraniční organizační struktury a sítě.⁴⁴

Jelikož se jedná o zmíněné NUTS III, které mají možnosti z těchto programů čerpat evropské finance, je potenciál využitelný pro kraje v přílivu zahraničních financí.

2.5 Úloha státu v rámci rozvíjení přeshraniční a meziregionální spolupráce

Kraje sice existují jako samostatné správní jednotky, přesto i bez kooperace se státem by nemohly příhraniční spolupráci naplno rozvinout. Vše ohledně této problematiky vychází z koncepce regionálního rozvoje. Více se dočteme o vztahu státu a krajů v publikaci Strategie regionálního rozvoje vydanou MMR ČR. Tato publikace je rozdělena do pěti částí zaměřených obecně na zásady regionální politiky ČR, hlavní

⁴² LACINA, K. *Regionální rozvoj a veřejná správa*. Praha, 2007, s. 23-25.

⁴³ WOKOUN, R. *Česká regionální politika v období vstupu do Evropské unie*. Praha, 2003, s. 242-245.

⁴⁴ WOKOUN, R. *Česká regionální politika v období vstupu do Evropské unie*. Praha, 2003, s. 244.

faktory regionálního rozvoje ČR, regionální strukturu ČR a politickou diversifikaci, SWOT analýzu a souhrnné zhodnocení regionálních problémů a rozvojových předpokladů a strategický rámec. V tomto základním dokumentu je obsažena analýza stavu regionálního rozvoje, charakteristika silných a slabých stránek v rozvoji regionů, strategie regionálního rozvoje ČR, vymezení státem podporovaných regionů a doporučení dotčeným ústředním správním úřadům a krajům pro zaměření rozvoje odvětví spadajících do jejich působnosti.⁴⁵

To, co se týká vzájemných vztahů, v publikaci je, že „*jak stát tak kraje plní při podpoře regionálního rozvoje své nezastupitelné role, spolupracují, ale nemohou se vzájemně nahrazovat. Strategie regionálního rozvoje rovněž respektuje samosprávnou roli krajů v oblasti plnění dílčích funkcí regionální politiky a rozvoje regionů.*“⁴⁶

Proto je v této oblasti zcela zásadní uplatnění principu subsidiarity, v rámci něhož „*strategie regionálního rozvoje představuje zastřešující koncepční dokument jak pro tvorbu regionálních rozvojových strategií, tak i pro uplatnění jednotlivých nástrojů v rámci implementace národní regionální politiky při přípravě a realizace čerpání prostředků z evropských fondů.*“⁴⁷

Jedním z hlavních deseti bodů pro zabezpečení prorůstové strategie je doporučení využití přeshraniční a meziregionální spolupráce v rámci středoevropského prostoru a spolupráce s dalšími evropskými regiony a mezinárodními organizacemi.⁴⁸

O spolupráci se zahraničními regiony se publikace zmiňuje ještě několikrát, jsou zde analyzovány možnosti rozvoje, například i v oblasti kulturního dědictví. Uvádí se v ní, že „*uzavřenost ČR, která byla v 90. letech zásadním způsobem prolomena, je stále významnou bariérou využití kulturních hodnot českých regionů.*“ Stimulem však vidí vstup ČR do EU a volný přeshraniční pohyb. Společný zájem regionů po obou stranách státní hranice otevřel možnosti společného přístupu k využívání kulturního potenciálu území, tvorby společných projektů pro regeneraci kulturních hodnot a společného úsilí o získání evropských finančních prostředků.⁴⁹

Publikace je víceméně souhrnným doporučením, jak by měly kraje jednotlivě ke spolupráci přistupovat. Je zde rovněž kladen důraz na operační programy přeshraniční spolupráce.

⁴⁵ *Strategie regionálního rozvoje České republiky.* Praha, 2006, s. 4-5.

⁴⁶ *Strategie regionálního rozvoje České republiky.* Praha, 2006, s. 8.

⁴⁷ *Strategie regionálního rozvoje České republiky.* Praha, 2006, s. 8.

⁴⁸ *Strategie regionálního rozvoje České republiky.* Praha, 2006, s. 9-10.

⁴⁹ *Strategie regionálního rozvoje České republiky.* Praha, 2006, s. 57.

3 HISTORIE A VÝVOJ ZAHRANIČNÍ SPOLUPRÁCE KRAJŮ ČR

Kraje se vzhledem k územnímu rozložení vyvíjely již od středověku a do své současné podoby se dostávaly postupně během několika století a za velkých územních změn. Tak se o tom zmiňuje DVOŘÁK⁵⁰, který se zabývá zejména historickým vývojem jižních Čech. Proto je dle něj také tematika územního i územněsprávního vývoje nesmírně obsáhlá.

V porovnání s tímto vývojem je naopak historie zahraniční spolupráce krajů, jelikož vznikly až v tomto století, velmi krátká. DRULÁK⁵¹ tento fakt zmiňuje rovněž ve své zprávě jako jeden z faktorů přispívajících k tomu, že „česká *paradiplomacie* je stále ještě ve stavu zrodu a nemůže disponovat stabilizovanými nástroji analogickými se státy EU“. Toto je dle něj zásadní v rámci jisté odlišnosti v porovnání se zahraničními regiony EU týkající se vývoje zahraničních vztahů krajů ČR. V této souvislosti se domnívá, že kraje první léta své existence řešily spíše základní problémy fungování než zahraniční politiku.

3.1 Zakotvenost zahraniční politiky krajů v právních dokumentech

Jak již bylo nastíněno, historie samotné zahraniční spolupráce krajů v České republice na rozdíl od celkového vývoje územního vymezení regionů není příliš dlouhá, neboť samotné Vyšší územně samosprávné celky vznikly na historické časové délce poměrně nedávno. Avšak zahraniční politika krajů je přesně zakotvena v mnoha dokumentech, které jim „rozjezd“ ve vývoji této oblasti mohly alespoň částečně krajům zjednodušit.

Primární a bezesporu velkou roli zde hraje Ústava ČR, kde byly formálně kraje zakotveny již v roce 1997 zákonem 347/1997 Sb. v článku 4. Tuto důležitost také zdůrazňuje BODNÁROVÁ⁵² ve své práci, kde píše: „Z pohledu formálního zakotvení zahraniční politiky regionálních aktérů je důležitá už samotná Ústava, která uzákoňuje

⁵⁰ DVOŘÁK, J. Jihočesko - region jižních Čech. In KOLEKTIV AUTORŮ *Region, regionalistka, regionalismus a regionalisté*. České Budějovice, 2007, s. 28.

⁵¹ DRULÁK, P., KÖNIGOVÁ, L., KRATOCHVÍL, P. *Podíl obecních a krajských samospráv na zahraniční politice ČR. Zpráva z výzkumného projektu MZV ČR*. Praha, 2004, s. 15.

⁵² BODNÁROVÁ, B. Regionální aktéři české zahraniční politiky. In KOŘAN, M., HRABÁNEK, M., et al. *Česká zahraniční politika : aktéři, struktura, proces*. Brno, 2007, s. 139.

územní samosprávu, její členění na obce, které jsou základními územními samosprávnými celky, a kraje, které jsou vyššími územními samosprávnými celky“.

Dále pak hovoří konkrétně o fungování krajů zákon 129/2000 Sb., který vymezuje právo vyššího územně samosprávného celku na určitou podobu vlastní, i když částečně omezené zahraniční politiky. Od 1. 1. 2000 (*pozn. autora - kdy formálně kraje v ČR vznikly*) mohou rovněž tyto subjekty uzavírat partnerské dohody a také se zapojit do činnosti mezinárodních orgánů, kterým je například Výbor regionů.

Právě od tohoto data se dá předpokládat největší rozvoj zahraničních vztahů.

Konkrétněji dle zákona 129/2000 Sb. se v paragrafu 35 píše, že zastupitelstvo kraje rozhoduje o mezinárodní spolupráci a spolu s radou se podílí všeobecně na jejich tvorbě. Rada může rovněž vytvořit svůj poradní orgán - komisi, která se problematikou zahraniční spolupráce může zabývat. To rovněž popisuje BODNÁROVÁ⁵³.

V mnoha krajích také podobné komise existují. Tak tomu je i ve Středočeském kraji, dle ubezpečení L. BŘEZINOVÉ⁵⁴. Doplnila, že obdobné komise lze najít také na úrovni lokální. Rady obcí a měst si rovněž mohou na základě zákona 128/2000 Sb., o obcích (obecních zřízeních) zřizovat dle uvážení rovněž komise zabývající se zahraničními styky.

Dále se v § 28 Zákona o krajských zřízeních č. 129/2000 Sb. hovoří o spolupráci s územními samosprávnými celky jiných států. Na základě tohoto ustanovení kraje mohou spolupracovat s územními samosprávnými celky jiných států a být členem jejich mezinárodních sdružení.

Kraje také mohou uzavírat s územními samosprávnými celky jiných států smlouvy o vzájemné spolupráci. Obsahem spolupráce mohou být jen činnosti, které patří do samostatné působnosti kraje, který smlouvu uzavírá. Smlouva musí obsahovat čtyři základní body a to názvy a sídla účastníků smlouvy, předmět smlouvy (spolupráce), orgány a způsob jejich ustanovování a dobu, na kterou se smlouva uzavírá. Smlouva musí mít písemnou formu a musí být předem schválena příslušnými zastupitelstvy, jinak je neplatná. I toto vymezuje daný paragraf.

⁵³ BODNÁROVÁ, B. Regionální aktéři české zahraniční politiky. In KOŘAN, M., HRABÁNEK, M., et al. *Česká zahraniční politika : aktéři, struktura, proces*. Brno, 2007, s. 139.

⁵⁴ Rozhovor s Lenkou Březinovou, vedoucí oddělení zahraniční spolupráce Středočeského kraje Odboru Kancelář hejtmána, ze dne 6. 10. 2011.

3.2 Porovnání vývoje zahraniční spolupráce s regiony EU

Pokud je možné historický vývoj zahraniční spolupráce krajů porovnat s Evropskou unií a rozvojem přeshraniční spolupráce regionů, ani tady se nedá jít příliš daleko do minulosti. Ve společné regionální politice, když začala fungovat spolupráce v rámci Evropských společenství, nebylo vše uskutečňováno od samého počátku vzniku ES (což je zhruba v padesátých letech dvacátého století), ale mnohem později, jak se o tom zmiňuje LACINA⁵⁵: „*Důsledněji byla koordinována regionální politika teprve od počátku sedmdesátých let - a to postupně, hlavně cestou integrované podpory problémových regionů a rozvojem příhraniční a přeshraniční spolupráce*“.

Je zřejmé, že tu jsou kořeny velmi krátké. Může se znovu připomenout, že Evropská unie vynakládala od samého počátku nemalé finanční prostředky ze zmiňovaného programu INTERREG. První kroky se rozjížděly v letech 1994 až 1999, kdy ale ČR nebyla ještě členem Evropské unie. Největší rozvoj nastal v letech 2000 – 2006. Tady proběhla vlna v programu Interreg III. Česká republika se v tomto období, a to od 1. 5. 2004, stala členem EU a mohla tím začít čerpat i tzv. „evropské peníze“ na své regionální projekty.⁵⁶

3.3 Vývoj zahraniční spolupráce krajů po vstupu ČR do EU

To, že vytvoření krajů bylo důležitým krokem v rámci vývoje zahraniční spolupráce, se domnívá i DRULÁK⁵⁷, když říká, že „*tlak Evropské unie přispěl k vytvoření důležitých subjektů paradiplomacie*“. Dále doplňuje, že „*většina paradiplomatických aktivit je definována na pozadí vstupu do EU a členství v EU*“.

Se vstupem ČR do EU jistě souvisí, kromě možností „*sáhnout si*“ na evropské finance, i ten fakt, že v této době je také zaznamenáno v krajích ČR, například ve Středočeském a Jihočeském kraji, nejvíce uzavřených partnerských dohod o spolupráci se zahraničními regiony. Právě díky jednotlivým partnerstvím bylo možné na jednotlivé projekty finance získat.

Navíc příhraniční kraje jako je právě například Jihočeský kraj či Ústecký, Liberecký nebo Moravskoslezský kraj mají výhodu, že přímo sousedí s některými

⁵⁵ LACINA, K. *Regionální rozvoj a veřejná správa*. Praha, 2007, s. 18.

⁵⁶ LACINA, K. *Regionální rozvoj a veřejná správa*. Praha, 2007, s. 18.

⁵⁷ DRULÁK, P., KÖNIGOVÁ, L., KRATOCHVÍL, P. *Podíl obecních a krajských samospráv na zahraniční politice ČR. Zpráva z výzkumného projektu MZV ČR*. Praha, 2004, s. 27.

regiony v Rakousku, Německu a Polsku a tudíž se jich dotýkaly programy Interreg III, a mnohé další.

Ty se rozvinuly následně v další fázi podpory ze strany Evropské unie, jež byla stanovena pro roky 2007 až 2013. A ani tady spolupráce krajů se zahraničními partnery nekončí. Existuje stále mnoho programů na podporu rozvoje přeshraniční spolupráce. Namátkou je možno jmenovat OP Česká republika - Svobodný stát Bavorsko 2007 - 2013, OP Rakousko - Česká Republika nebo pro regiony poměrně důležitý Operační program meziregionální spolupráce věnovaný zlepšení efektivity politiky regionálního rozvoje v oblastech inovace, znalostní ekonomiky, životního prostředí a ochrany před riziky prostředky meziregionální spolupráce.⁵⁸

Navíc kraje si stále, i z důvodu možnosti získávání grantů, hledají vhodné protějšky pro spolupráci - ať už se jedná o regiony ze států Evropské unie nebo i mimo ni. Například Středočeský kraj je dle informace L. BŘEZINOVÉ⁵⁹ „v současné době před podpisem partnerské smlouvy s Bratislavským samosprávným krajem, s nímž ale již dlouhodobě neformálně spolupracuje. V roce 2011 se podepsalo Memorandum o partnerské spolupráci s ruským regionem Astrachaň, kde je prvotní důraz rozvoje kladen na meziškolské aktivity.“

3.4 Přehled partnerských dohod krajů ČR

Co se týká historie vývoje zahraniční spolupráce krajů, dá se dle uvedeného konstatovat, že kraje mají za sebou téměř 12tiletou spolupráci v rámci vytváření možných partnerských dohod a společných projektů. V současnosti neexistuje kraj, který by neměl uzavřenou ani jednu partnerskou dohodu se zahraničním regionem.

Prvopočátky se pokusil shrnout DRULÁK⁶⁰, jenž zmapoval všechny partnerské dohody jednotlivých krajů do roku 2004. Přehledem nejdůležitějších bilaterálních vztahů zachytil jednotlivé kraje i obce a jejich partnerské regiony. Uvedl, že „Česká města a regiony udržují či plánují kontakty se 173 partnery v 31 zemích v Evropě, Severní Americe, na Blízkém východě a na Dálném východě“. U poloviny z těchto

⁵⁸ Národní strategický referenční rámec ČR 2007 - 2013. Praha, 2007, s. 79.

⁵⁹ Rozhovor s Lenkou Březinovou, vedoucí oddělení zahraniční spolupráce Středočeského kraje Odboru Kancelář hejtmána, ze dne 6. 10. 2011.

⁶⁰ DRULÁK, P., KÖNIGOVÁ, L., KRATOCHVÍL, P. Podíl obecních a krajských samospráv na zahraniční politice ČR. Zpráva z výzkumného projektu MZV ČR. Praha, 2004, s. 23-27.

regionů a měst označil spolupráci za poměrně intenzivní. To dle něj znamená, že tyto subjekty mají více než dva kontakty se zahraničním regionem či městem. Dále dle něj patří mezi nejvýznamnější partnery hlavně německé regiony a německá města, na druhé místo se pak řadí skupina regionů z Polska, Francie, Itálie a Slovenska.

Dále nastínil možnou vizi budoucího vývoje, kdy se domnívá, že „*ačkoliv v české paradigmatu převažuje bilaterální přístup nad multilaterálním, v budoucnosti očekáváme dynamičtější růst multilaterálního přístupu*“. Dle něj dále „*někteří aktéři vykazují schopnost formulovat a realizovat jasnou koncepci, i když většina teprve hledá základní orientaci*“.

Po roce 2005 je však možné u mnoha konkrétních projektů u jednotlivých krajů a jejich partnerských regionů vysledovat posun. Za zmínku stojí například Kraj Vysočina, kde lze ve Zprávě o spolupráci kraje Vysočina se zahraničními partnery 2. pololetí 2009 až 3. čtvrtletí roku 2010 v jedenáctistránkovém výčtu najít jednotlivé spolupráce a na několik desítek projektů z různých oblastí. Jsou zde zachyceny projekty s několika partnery například v mezinárodních aktivitách odboru informatiky a dále pak konkrétní projekty s jednotlivými partnerskými regiony. Tady jsou hlavní oblasti, jako je doprava, kultura nebo vzdělávání, ale i mnoho dalších.⁶¹

3.5 Minulost kontra současnost a (ne)vzkvétající regiony

Pokud by mělo dojít ke komparaci minulosti se současností, lze dle výše uvedeného vysledovat, že se vstupem České republiky do Evropské unie se zvětšily možnosti meziregionální spolupráce a tím i snaha o sjednocování disparit mezi regiony.

Je důležité zmínit, že některé kraje začaly spolupracovat v intencích Evropské unie ještě před samotným vstupem ČR do Společenství a tím se posunuly ještě o krok dopředu před ostatní. Příkladem může být například Středočeský kraj, kde již v roce 2003 došlo k uzavření dohody o spolupráci 4 regionů v rámci tzv. *Sítě 4 regionálních partnerů* mezi Středočeským krajem (ČR), regionem Burgundsko (Francie), spolkovou zemí Porýní - Falc (Německo) a Opolským vojvodstvím (Polsko). Tato dohoda byla v

⁶¹ NEDVĚDOVÁ, K. *Zpráva o spolupráci kraje Vysočina se zahraničními partnery 2. pololetí 2009 až 3. čtvrtletí 2010*. Jihlava, 2010, s. 1-11.

době svého vzniku jednou z prvních vícestranných dohod mezi členskými zeměmi a kandidátskými regiony EU. Spolupráce těchto regionů probíhá stále.⁶²

Jak bylo zmíněno, vývoj zahraniční spolupráce jde ruku v ruce také s celkovým rozvojem regionu, čehož si autoři regionalisté všímali od samotného začátku. O malou analýzu se pokusil také WOKOUN⁶³, který se zaměřil na potenciál růstu všech krajů. Jak uvádí, *„jsou mezi nimi velké rozdíly, například Středočeský kraj má významný růstový potenciál související s polohou Prahy uvnitř tohoto regionu. Kraj má několik silných růstových center či celých okresů, a to jak stávajících, např. Mladá Boleslav, Praha - východ, Praha - západ, tak i potenciálních - Kolín, Kladno, Beroun. Na jeho území zároveň dochází k rozvoji služeb a průmyslové produkce přímo související s Prahou. Jedná se například o výstavbu logistických center, obchodních center či výzkumných pracovišť.“*

Mezi regiony s nízkou dynamikou růstu ovlivněnou zvenčí byl dle něj zařazen kraj Jihočeský. Celkově zhodnotil, že *„kraje na jedné straně vykazují velmi dobré výsledky určitých ukazatelů (hlavně aglomerace krajských měst), zároveň však v mnoha dalších ukazatelích nedosahují průměru ČR (hodnotíme-li ukazatele bez Prahy). Bariérou pro některé kraje je především špatná dopravní dostupnost (Jihočeský a Zlínský kraj), ve všech krajích pak je problémem mimo jiné existence zaostávajících venkovských mikroregionu.“*

Tomu se věnuje i DOČKAL⁶⁴, který si rovněž myslí, že *„za důvod existence euroregionů se často považuje přispívání k odstraňování regionálních nerovností“*. Všimá si i určitých nevýhod v postavení příhraničních regionů. S tímto konstatuje, že *„spolupráce přesahující hranice tak napomáhá překonávat nevýhody okrajových poloh pohraničních oblastí, jejím cílem v oblastech kulturních, sociálních, hospodářských a infrastruktury je zlepšování životních podmínek obyvatel“*.

Nelze zapomenout, že k rozvoji regionů a snižování rozdílů mezi úrovněmi jejich rozvoje napomáhá i nutnost spolupráce obcí. To si myslí i GAVLASOVÁ⁶⁵, jež také vnímá za velmi výhodný vstup ČR do EU, kdy se dle jejích slov *„otevřely výrazně*

⁶² *Zahraniční spolupráce Středočeského kraje* [online]. Praha : Středočeský kraj, 2008 [cit. 2011-09-11]. Dostupný z WWW: <<http://www.kr-stredocesky.cz/portal/odbory/partnerstvi-a-spoluprace/zahranicni-spoluprace.htm>>.

⁶³ WOKOUN, R., et al. *Regionální rozvoj - Východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování*. Praha, 2008, s. 385.

⁶⁴ DOČKAL, V. Regionální spolupráce a její formy. In DOČKAL, V. (ed.). *Přeshraniční spolupráce na východních hranicích České republiky. Růžový obléček a hrana reality*. Brno, 2005, s. 40.

⁶⁵ GAVLASOVÁ, I., et al. *Spolupráce obcí jako faktor rozvoje*. Brno, 2007, s. 9.

větší možnosti pro získávání „externí“ podpory k realizaci rozvojových záměrů obcí i regionů“. Jak ale sama nakonec hodnotí, *„v novém plánovacím období jsou více upřednostňovány finančně větší projekty s tzv. nadobecním či nadregionálním dopadem“.*

Proto obce díky tomu mohou pracovat a situace to vyžaduje, v nejzákladnější formě, uvedené v zákoně o obcích a to v dobrovolném svazku obcí, který projekty v širším záběru umožňuje. I to nastiňuje GAVLASOVÁ⁶⁶. Doplnjuje, že *„se může jednat o svazky vznikající pro územně celistvou oblast nebo i svazky sdružené bez tohoto principu a zaměřující se např. na rozvoj určitých společných záměrů“.* Uvádí rovněž příklad *„svazek obcí Cyklostezka Brno - Vídeň, která je přesným příkladem konkrétní zahraniční spolupráce“.* Podobných příkladů aktivit a projektů je možné najít v každém kraji nespočet.

Dalším opět trochu jiným příkladem meziregionální spolupráce může být například Iniciativa založení sdružení či konsorcia Evropského regionu Dunaj – Vltava (dále jen ERDV), jehož přípravné fáze se v posledních dvou letech úspěšně rozeběhly v Jihočeském kraji. Jak uvedla vedoucí Oddělení vnějších vztahů a zahraniční spolupráce V. PAVLOVÁ⁶⁷, *„jedná se o jedinečný samostatný projekt, který se vyvinul z dlouholeté přeshraniční spolupráce mezi regiony na hranici Rakouska, Bavorska a České Republiky“.* Projekt se dle jejích slov nachází *„v přípravné fázi a tato fáze plánování by měla být ukončena v roce 2012“.* Založení ERDV se předpokládá v červnu 2012. Projekt by měl hlavně vést k zefektivnění dosavadní spolupráce regionů a synergiím při plánování dalšího rozvoje regionů.

⁶⁶ GAVLASOVÁ, I., et al. *Spolupráce obcí jako faktor rozvoje*. Brno, 2007, s. 28-29.

⁶⁷ Rozhovor s Vladimírou Pavlovou, vedoucí Oddělení vnějších vztahů a zahraniční spolupráce Odboru marketingu a vnějších vztahů Jihočeského kraje, ze dne 16. 3. 2012.

4 KOMPARACE ZAHRANIČNÍ SPOLUPRÁCE JEDNOTLIVÝCH KRAJŮ

Na základě ústavních zákonů vzniklo 14 vyšších územně samosprávných celků: hlavní město Praha, Středočeský kraj, Jihočeský kraj, Plzeňský kraj, Karlovarský kraj, Ústecký kraj, Liberecký kraj, Královehradecký kraj, Pardubický kraj, Jihomoravský kraj, Zlínský kraj, Olomoucký kraj, Moravskoslezský kraj a kraj Vysočina. Sice byly ustanoveny k 1. 1. 2000, avšak volby do krajských zastupitelstev se konaly až na podzim a od 1. 1. 2001 se začala rozbíhat jejich činnost.⁶⁸

Celkem 11 krajů má hranice s jiným zahraničním regionem, kde se otevírá možnost příhraniční spolupráce. Bez hranice se zahraničím jsou kraj Středočeský a Kraj Vysočina. Hlavní město Praha rovněž nemá společnou hranici se zahraničním regionem, ovšem jakožto hlavní město má trochu výjimečné postavení, díky němuž nemá o partnery nouzi a trochu se tak při zkoumání zahraniční spolupráce oproti ostatním krajům vymyká v rámci objektivnějšího porovnávání. Proto se budeme věnovat pouze 13 krajům.

4.1 Intenzita spolupráce mezi vybranými regiony

Neexistuje jediný kraj v ČR, který by neměl uzavřenou partnerskou dohodu o spolupráci se zahraničním regionem. Prvopočátky aktivit mezi jednotlivými zeměmi poměrně podrobně shrnul ve zprávě DRULÁK⁶⁹, který uvedl, že „do roku 2004 česká města a regiony udržovaly kontakty se 173 partnery v 31 zemích“. Neaktivnější partnerskou zemí bylo dle něj „Německo, za ním pak logicky sousední Polsko, Slovensko a nechyběla ani blízká Itálie a Francie“. Za významné vztahy považuje s Rakouskem, Nizozemskem, USA, Velkou Británií, Ruskem a Maďarskem.

Naopak spíše menší intenzitu vidí ve spolupráci s Belgií, Srbskem, Černou Horou, Švýcarskem nebo například Chorvatskem. Tady uvádí zhruba podíl 2 %, tedy tři až čtyři kontakty. Další dvě pětiny kontaktů spadají pak na sousedící státy.

Podobné vztahy jako do roku 2004 existují mezi regiony i nadále, což lze vysledovat z jednotlivých webových stránek a zpráv o zahraniční spolupráci

⁶⁸ KOLEKTIV AUTORŮ. *Úvod do regionálních věd a veřejné správy*. Plzeň, 2008, s. 75-77.

⁶⁹ DRULÁK, P., KÖNIGOVÁ, L., KRATOCHVÍL, P. *Podíl obecních a krajských samospráv na zahraniční politice ČR. Zpráva z výzkumného projektu MZV ČR*. Praha, 2004, s. 23-27.

jednotlivých krajů. Některá partnerství se ještě více utužila a naopak jiná zanikla, i když formálně většina smluv o spolupráci zůstává v platnosti.

Tak tomu je například v Jihočeském kraji, kde existuje spolupráce se švýcarským kantonem Bern a v roce 2012 se dokonce připravuje oslava výročí od podepsání společného prohlášení obou regionů. Jak uvedla V. PAVLOVÁ⁷⁰, „v Jihočeském kraji existuje přes 40 obcí, které mají velmi úzkou spolupráci s partnerskými obcemi v regionu Bern. Na podzim roku 2012 se plánuje slavnostní bilanční akce tohoto 20letého partnerství, na které se již nyní pracuje.“ Naopak vychladla původně slibně nastartovaná spolupráce Jihočeského kraje s kanadským městem Lethbridge v kanadském státě Alberta. Jihočeský kraj sice uzavřel partnerskou smlouvu nastavenou zejména na vzájemnou výměnu kulturních, vzdělávacích a podnikatelských kontaktů, nicméně komunikace není v současné době příliš intenzivní a naopak spíše upadá.

Zda za to může velká vzdálenost či změny ve vedení regionů se lze jen dohadovat, nicméně oba tyto faktory skutečně komunikaci do jisté míry ztěžují.

Tento příklad končící spolupráce se vzdáleným regionem není ojedinělým. Středočeský kraj se rovněž potýká se skomírající spoluprací s čínským regionem Sichuan, kde je rovněž již několik let uzavřena dohoda o spolupráci, přesto se kromě ojedinělých návštěv politických představitelů téměř nic jiného neděje.⁷¹

Další otázkou je smysluplnost navazování geograficky vzdálených partnerství. Na určitou rozporuplnost v navazování spolupráce s mimoevropskými regiony ukazuje i výsledek položené otázky v dotazníkovém šetření týkající se názoru obyvatel Středočeského a Jihočeského kraje na to, zda je přínosem pro kraj důležité navazování partnerské spolupráce s mimoevropskými regiony.

Z dotazníků vyplývá, že téměř 25 % z dotázaných si myslí, že by se tato partnerská spolupráce uzavírat neměla, téměř stejný počet dotazovaných 27 % věří, že by byla spolupráce užitečná. Nejvíce respondentů váhá - 41 %. Téměř 8 % je tato aktivita lhostejná. Někteří se vyjádřili i konkrétně a myslí si, že by se neměla spolupráce s mimoevropskými regiony uzavírat vzhledem k velké vzdálenosti, která se nakonec zobrazí v možnostech a aktivitě regionů v dané spolupráci a dále pak kvůli její neekonomičnosti.

⁷⁰ Rozhovor s Vladimírou Pavlovou, vedoucí oddělení vnějších vztahů a zahraniční spolupráce Jihočeského kraje Odboru marketingu a vnějších vztahů, ze dne 16. 3. 2012.

⁷¹ Rozhovor s Lenkou Březinovou, vedoucí oddělení zahraniční spolupráce Středočeského kraje Odboru Kancelář hejtmana, ze dne 6. 10. 2011.

Často opakující se odpovědí byla obava z rozdílnosti kultur. Někteří si myslí, že se jedná jen o oboustranné neúčinné návštěvy politických delegací. Zaznívají ale i kladné názory a to, že je zde šance na propagaci českých výrobků a možnost rozvoje cestovního ruchu a také, že je dobré mít v globálním světě vhodné globální styky.⁷²

Pokud se zmiňují nejaktivnější regiony, tady není odpověď jednoduchá. Pro regiony s příhraničními sousedy byly vytvořeny různé programy, které nemohou využívat kraje bez zahraničních sousedů. Naopak kraje s blízkostí k Praze, mohou čerpat z jejího věhlasu. Navíc kraje se na počátku své existence hledaly a tudíž až dnes se mohou projevit první výsledky jejich směřování.

4.2 Nejčastější společné cíle a diverzita v zaměření regionů

Poměrně výstižně se ke konceptu regionální spolupráce a jejích cílů vyjádřil DOČKAL⁷³, který uvádí, že „výzkum regionálních aktérů a jejich vzájemné kooperace je od počátku komplikován absencí terminologie“. Přesto se ale pokouší o sumarizaci základního cíle, když říká, že „regionální spolupráci lze definovat jako společnou aktivitu regionálních aktérů, která primárně směřuje k oboustrannému rozvoji regionů, kde aktéři působí“.

Konkrétnější cíle, kdy spolu kraje mohou spolupracovat na základě zákona 248/2000 Sb. v rámci problematiky regionálního rozvoje v určitých oblastech, jsou vymezeny následovně do 10 hlavních témat:⁷⁴

- hospodářství (hlavně ekonomický rozvoj),
- ochrana životního prostředí,
- cestovní ruch,
- doprava,
- technická infrastruktura,
- podpora programů EU – hlavně v rámci společných projektů,
- zdravotnictví,
- územní samospráva,
- regionální politika, územní plánování a obnova obcí a měst,

⁷² Dotazníkové šetření provedené mezi občany Středočeského a Jihočeského kraje 2011-2012, vlastní průzkum.

⁷³ DOČKAL, V. Regionální spolupráce a její formy. In DOČKAL, V. (ed.). *Přeshraniční spolupráce na východních hranicích České republiky. Růžový oblaček a hrana reality*. Brno, 2005, s. 12.

⁷⁴ BODNÁROVÁ, B. Regionální aktéři české zahraniční politiky. In KOŘAN, M., HRABÁNEK, M., et al. *Česká zahraniční politika : aktéři, struktura, proces*. Brno, 2007, s. 139-142 .

- kultura, vzdělání, školství, sport a věda.

Tyto články podobného obsahu se nacházejí v dohodách o spolupráci, memorandech či prohlášeních, které jsou vyvěšeny ke stažení na webových stránkách jednotlivých krajů.

Toto směřování určuje i důraz kladený na jednotlivé projekty. Dle současného vývoje jsou však některé oblasti jako kultura, školství nebo sport více upřednostňovány, jinde je kladen důraz více na životní prostředí. Proč tomu tak je, na to není jen jedna odpověď, i když ve většině dohod o spolupráci jsou podobné specifikace zmiňovány. To bylo rovněž potvrzeno od vedoucí oddělení zahraniční spolupráce Krajského úřadu Středočeského kraje L. BŘEZINOVÉ⁷⁵.

Na typovou různorodost regionálních vztahů upozorňuje i DOČKAL⁷⁶, dle něj se tato diverzita projevuje „*od partnerství měst přes spolupráci regionálních mikrosvazků po budování lokálních obchodních sítí či výměnné pobyty škol nebo sportovních družstev*“.

Určité vysvětlení této diverzity ve směřování jednotlivých cílů spolupráce regionů přináší DRULÁK⁷⁷. Ten nachází určitý koncepční přístup u jednotlivých aktérů. Za příklad dává Prahu nebo Moravskoslezský kraj, kde se dle něj „*setkáváme s logikou výběru zahraničních partnerů*“. Popisuje dále že, například „*Moravskoslezský kraj a Ostrava se zaměřují na partnery se zkušeností s těžkým průmyslem a jeho konverzí, Karlovy Vary budují kontakty s lázeňskými městy, Jihočeský a Plzeňský kraj se zaměřují na své rakouské a bavorské sousedy*“. Podobné okolnosti ale můžeme vysledovat i u jiných krajů, které rovněž sázejí na využití svých specifík a předností.

4.3 Kraje ČR a přeshraniční spolupráce

Poměrně velký prostor pro čerpání financí a rozvoj daných krajů je dáván projektům týkajícím se přeshraniční spolupráce mezi regiony mající společné hranice. Zřejmě největší úlohu zde hraje možnost regionů získat na společné projekty evropské finance z jednotlivých programů. Podíváme-li se na jednotlivé fondy, zjistíme, že Evropská unie klade na přeshraniční spolupráci důraz poměrně dlouhou dobu.

⁷⁵ Rozhovor s Lenkou Březinovou, vedoucí oddělení zahraniční spolupráce Středočeského kraje Odboru Kancelář hejtmana, ze dne 6. 10. 2011.

⁷⁶ DOČKAL, V. Regionální spolupráce a její formy. In DOČKAL, V. (ed.). *Přeshraniční spolupráce na východních hranicích České republiky. Růžový oblaček a hrana reality*. Brno, 2005, s. 24-25.

⁷⁷ DRULÁK, P., KÖNIGOVÁ, L., KRATOCHVÍL, P. *Podíl obecních a krajských samospráv na zahraniční politice ČR. Zpráva z výzkumného projektu MZV ČR*. Praha, 2004, s. 23.

Již v roce 1995 vznikl program přeshraniční spolupráce CBC Phare (Phare Cross Border Programme). Jak uvádí DOČKAL⁷⁸, „program byl určen pro kandidátské země usilující o vstup do Evropské unie“. Navíc dle něj „na druhé straně hranice již existovala iniciativa Společenství Interreg“. Doplnuje, že „tato skutečnost vedla k tomu, že mohly být realizovány společné programy CBC Phare - Interreg“. Přesto, i „toto často přinášelo určité komplikace, protože oba nástroje přeshraniční spolupráce se řídily zcela odlišnými postupy, byť byly paradoxně oba vydávané Evropskou komisí“.

Program Phare CBC byl nejvíce využíván na česko-německé a česko-rakouské hranici, tedy dle DOČKALA⁷⁹ na hranicích se starými členskými státy. Byl zaměřen na posílení přeshraniční spolupráce v oblastech na vnějších hranicích EU a hlavním cílem bylo připravit kandidátské země na čerpání financí ze Strukturálních fondů.

Finance na tuto spolupráci bylo následně možné získávat z jednotlivých programů i v období 2000 - 2006 a naposledy i v letech 2007 - 2013.

4.4 Zahraniční spolupráce krajů s regiony mimo EU

Do roku 2004 se u krajů ČR objevuje pouze jednotlivá spolupráce s USA. Dle výčtu uzavřených zahraničních partnerství mezi regiony získaného ze zprávy DRULÁKA⁸⁰ z roku 2004, měl do té doby ze 13 krajů ČR (mimo Prahy) partnera z USA pouze Moravskoslezský kraj, který navázal spolupráci ještě s provincií Jellanamdo v Koreji. Se Švýcarským kantonem St. Gallen navázal do té doby spolupráci Liberecký kraj, který udržoval kontakt i s norským krajem Møreog Romsdal. Švýcarský kanton Bern si vzal za partnera Jihočeský kraj. Směrem do regionů Ruské federace šel navazovat partnerské vztahy v období 2000 - 2004 Jihomoravský kraj. Ten uzavřel partnerskou spolupráci s Nižnonovgorodskou oblastí a také Leningradskou oblastí. Tímto výčet partnerů mimo EU zprávu končí.

Avšak během let 2005 - 2011 se tato oblast poměrně rozvinula a to zejména směrem do Ruska a dál na východ do Asie. Dle odkazů z internetových stránek a ze zpráv zahraniční spolupráce jednotlivých krajů se ovšem situace za posledních 7 let změnila a kraje již začínají uzavírat i partnerství směrem více na východ.

⁷⁸ DOČKAL, V. Regionální spolupráce a její formy. In DOČKAL, V. (ed.). *Přeshraniční spolupráce na východních hranicích České republiky. Růžový oblaček a hrana reality*. Brno, 2005, s. 29.

⁷⁹ DOČKAL, V. Regionální spolupráce a její formy. In DOČKAL, V. (ed.). *Přeshraniční spolupráce na východních hranicích České republiky. Růžový oblaček a hrana reality*. Brno, 2005, s. 29.

⁸⁰ DRULÁK, P., KÖNIGOVÁ, L., KRATOCHVÍL, P. *Podíl obecních a krajských samospráv na zahraniční politice ČR. Zpráva z výzkumného projektu MZV ČR*. Praha, 2004, s. 24-26.

Například Středočeský kraj má podepsanou dohodu o spolupráci s čínskou provincií Sichuan. Tu uzavřel v květnu roku 2005 a spolupráce zde dle informace L. BŘEZINOVÉ⁸¹ zejména kvůli vzdálenosti probíhá spíše formou sporadických politických návštěv ze strany čínského partnera do Středočeského kraje a vzájemné výměny zkušeností z různých oblastí. Dále pak dle jejích slov „*Středočeský kraj v roce 2005 uzavřel také Dohodu o budoucí dohodě o spolupráci s Moskevskou oblastí*“.

Ale i další kraje uzavíraly partnerské dohody v podobných lokalitách. Například v kraji Vysočina byla v roce 2008 podepsána smlouva o spolupráci se Zakarpatskou oblastí Ukrajiny. Dle zprávy o spolupráci kraje Vysočina se zahraničními partnery za 2. pololetí 2009 - 3. čtvrtletí roku 2010 se rovněž zřídil orgán za účelem této spolupráce nazvaný Stálá komise, která určuje hlavní směry této spolupráce. V letech 2009 - 2010 se uskutečnilo několik desítek projektů v rámci partnerství v různých oblastech.⁸²

Inspiraci si bere i Jihočeský kraj, který v roce 2011 uzavřel memorandum o spolupráci s Moskevskou oblastí. Spolupráce se pak nejvíce má tendenci soustředit na zaměření se na turistický ruch a kontakty v oblasti podnikatelské.⁸³

4.5 Okruhy nejvýznamnějších projektů jednotlivých krajů

Nejvýznamnějšími jsou bezesporu projekty přeshraniční spolupráce financované z fondů Evropské unie. Jejich výčet by byl několikastránkový. Jedná se o projekty z různých oblastí vždy se zaměřující na rozvoj jednotlivých regionů.

Vesmět jsou projekty zaměřeny na dané výhody jednotlivých regionů a jejich jedinečnosti. I tady se dá vycházet z publikace vydané Ministerstvem pro regionální rozvoj, které ve své publikaci určilo k zabezpečení prorůstové strategie následující procesy rozvoje regionu:⁸⁴

- mobilizace přírodního a kulturního potenciálu,
- šíření rozvojových inovací,
- využití komparativních výhod,
- prostorová soudržnost,
- diferenciovaný rozvoj lidských zdrojů v regionech,

⁸¹ Rozhovor s Lenkou Březinovou, vedoucí oddělení zahraniční spolupráce Středočeského kraje Odboru Kancelář hejtmana, ze dne 6. 10. 2011.

⁸² NEDVĚDOVÁ, K. *Zpráva o spolupráci kraje Vysočina se zahraničními partnery 2. pololetí 2009 až 3. čtvrtletí 2010*. Jihlava, 2010, s. 9-11.

⁸³ Rozhovor s Vladimírou Pavlovou, vedoucí oddělení zahraniční spolupráce Středočeského kraje Odboru marketingu a vnějších vztahů, ze dne 16. 3. 2012.

⁸⁴ *Strategie regionálního rozvoje České republiky*. Praha, 2006, s. 9-10.

- přeshraniční a meziregionální spolupráce,
- zvýšení sociální soudržnosti regionů,
- stabilizace sídelní struktury regionů a revitalizace venkovského prostoru,
- kvalita a otevřenost veřejné správy v regionech,
- životní prostředí.

Jednotlivé regiony pak využívající svých potenciálů - jako je například geografická rozloha, nerostné bohatství, blízkost k Praze či možnosti jako lázeňství zahájily různé formy projektů.

V návaznosti na významnost jednotlivých projektů vedoucích ke zlepšení spolupráce se vyjadřuje i DRULÁK⁸⁵, který popisuje několik poznatků identifikujících další výzvy české paradiplomacie. Uvádí mezi nimi také zlepšení spolupráce mezi ministerstvy a aktéry paradiplomacie, a to zejména v klíčové sféře ekonomických zájmů těchto aktérů, dále pak například v navázání lepších kontaktů mezi městy/regiony a hospodářskými subjekty, v první řadě s regionálními rozvojovými agenturami.

⁸⁵ DRULÁK, P., KÖNIGOVÁ, L., KRATOCHVÍL, P. *Podíl obecních a krajských samospráv na zahraniční politice ČR. Zpráva z výzkumného projektu MZV ČR*. Praha, 2004, s. 33.

5 POROVNÁNÍ SPOLUPRÁCE STŘEDOČESKÉHO KRAJE A JIHOČESKÉHO KRAJE

Jihočeský a Středočeský kraj uskutečňují zahraniční spolupráci stejně tak jako ostatní kraje ve smyslu § 28, Zákona o krajích č. 129/2000 Sb. V tomto paragrafu se hovoří nejen o uzavírání dohod mezi regiony, ale také o vytváření různých spolupracujících orgánů a dále pak také o členství v mezinárodních orgánech. Jak zmiňuje dále BODNÁROVÁ⁸⁶, „kraje mohou, pokud na to existuje zákonný rámec, vytvářet na podporu takovéto spolupráce právnické osoby“.

Oba regiony nenechaly v začátcích nic náhodě a postupně od roku 2001 uzavíraly partnerské dohody a smlouvy, či spolupracovaly s jednotlivými partnery (myšleno regiony) na společných projektech.

V následující kapitole budou porovnány tyto dva územní celky. Kraje mají rozdílné územní velikosti a geografické rozlohy. Jihočeský kraj má hranici se dvěma rakouskými a jedním německým regionem, Středočeský kraj zase obkružuje Prahu a nemá tudíž společnou hranici ani s jediným zahraničním regionem.

5.1 Zahraniční spolupráce Středočeského kraje

Středočeský kraj je jedním z největších regionů České republiky. Jeho území se v rozloze 11 051 kilometrů čtverečních rozpíná jako prstenec okolo Prahy. Sídlo Krajského úřadu se také v Praze nachází.⁸⁷

Jelikož hranice nesdílí s žádným zahraničním regionem, vzniká zde trochu jiná situace než u příhraničních regionů. Dle rozhovoru vedeného s vedoucí oddělení zahraniční spolupráce Krajského úřadu Středočeského kraje L. BŘEZINOVOU⁸⁸, „je zde velká návaznost na Prahu, která je pro zahájení partnerské komunikace zajímavá“. Dle jejích slov „se meziregionální spolupráce dle zákona stvrzuje dohodami o spolupráci“. V současné době mají zájem o uzavření partnerské dohody o spolupráci regiony Bratislavský samosprávný kraj a také Astrachaňská oblast v Rusku. Nejvíce partnerských dohod se ale dle jejích slov uzavíralo v počátcích existence krajských

⁸⁶ BODNÁROVÁ, B. Regionální aktéři české zahraniční politiky. In KOŘAN, M., HRABÁNEK, M., et al. *Česká zahraniční politika : aktéři, struktura, proces*. Brno, 2007, s. 139-142.

⁸⁷ Kolektiv autorů: *Středočeský kraj: města a obce Středočeského kraje : tradice, historie, památky, turistika, současnost*. Rožnov pod Radhoštěm, 2009, s. 20-27.

⁸⁸ Rozhovor s Lenkou Březinovou, vedoucí oddělení zahraniční spolupráce Středočeského kraje Odboru Kancelář hejtmana, ze dne 6. 10. 2011.

samosprávných zřízení a to v roce 2001 a následně pak v roce 2003 a 2005. První dohoda byla podepsána v roce 2001 a to s francouzským regionem Burgundsko. Po dvou letech, v roce 2003 došlo na podpis dohody o spolupráci dokonce mezi regiony čtyř států - vznikla tak tzv. „*Sít' 4 regionálních partnerů*“ a to mezi Středočeským krajem (ČR), regionem Burgundsko (Francie), spolkovou zemí Porýní - Falc (Německo) a Opolským vojvodstvím (Polsko). V návaznosti na Evropskou unii se jednalo, o svým způsobem, jedinečnou dohodu, protože byla jednou z prvních vícestranných dohod mezi členskými a kandidátskými regiony EU.⁸⁹

V roce 2003 se pak uzavřela další smlouva se švédským regionem Västra Götaland. O rok později, v roce 2004, pak Středočeský kraj zahájil bilaterální vztahy s italským regionem Benátsko. V roce 2005 byly mezinárodní aktivity Středočeského kraje rozšířeny o spolupráci s čínskou provincií Sichuan, Moskevskou oblastí a Mazowieckým vojvodstvím v Polsku. Na neformální úrovni a to od roku 2003 funguje spolupráce s Bratislavským samosprávným krajem.⁹⁰

Dle L. BŘEZINOVÉ⁹¹ příprava dokumentu Dohody o spolupráci v roce 2011 vrcholí a je před oficiálním uzavřením. S jejím podepsáním se počítá v roce 2012. Memorandum o spolupráci bylo v roce 2011 rovněž podepsáno s Astrachaňskou oblastí v Rusku. Rovněž doplnila, že „*dle Zákona o krajích je rovněž možnost zřízení poradního orgánu rady kraje a to odborné komise*“. Ve Středočeském kraji funguje komise pro zahraniční spolupráci, která dává doporučující charakter Radě kraje v oblasti zahraniční spolupráce a podílí na směřování v této oblasti.

Důležitost navazování partnerské zahraniční spolupráce v souvislosti s rozvojem regionu si uvědomují i občané, což jasně potvrdilo dotazníkové šetření v takto položené otázce. Celkem 78 % se domnívá, že uzavírání partnerských dohod se zahraničními regiony je pro kraj důležité, pouze 3 % si myslí, že podstatné není. Vyskytly se ovšem i odpovědi nejednoznačné a to 13 % dotazovaných odpovědělo, že neví a 6 % respondentů je tato otázka lhostejná.⁹²

V rámci dotazníku byla rovněž položena otázka, zda občané znají partnerské regiony Středočeského kraje. Více jak 44 % uvedlo poměrně slušnou znalost a

⁸⁹ *Zahraniční spolupráce* [online]. Praha : Středočeský kraj, 2008 [cit. 2011-09-11]. Dostupný z WWW: <<http://www.kr-stredocesky.cz/portal/odbory/partnerstvi-a-spoluprace/zahranicni-spoluprace.htm>>.

⁹⁰ *Fakta & čísla*. Praha, 2011, s. 15.

⁹¹ Rozhovor s Lenkou Březinovou, vedoucí oddělení zahraniční spolupráce Středočeského kraje Odboru Kancelář hejtmána, ze dne 6. 10. 2011.

⁹² Dotazníkové šetření provedené mezi občany Středočeského a Jihočeského kraje 2011-2012, vlastní průzkum.

dotazování dovedli alespoň jeden region určit správně. 56 % pak nenašlo ani jeden region. O něco horší byla bilance při otázce týkajících se znalostí partnerských měst obce, ve které dotyčný bydlí. Tady si vzpomnělo pouze 31 % respondentů, nicméně 5 % z nich jmenovalo partnerskou obec špatně. 47 % si nedovedlo vzpomenout ani na jediné partnerské město jejich obce.⁹³

5.1.1 Partnerské regiony Středočeského kraje

Středočeský kraj má uzavřené partnerské dohody s celkem 7 regiony. Dohody se uzavíraly hned v počátku existence vyšších územně samosprávných celků průběžně již od roku 2001. Nejprve se jednalo o evropské regiony - Burgundsko ve Francii, Porýní - Falc v Německu, Opole v Polsku, Benátsko v Itálii, Västra Götaland ve Švédsku. Poté se přikročilo i ke sjednání spolupráce s čínskou provincií Sichuan.⁹⁴ Spolupráce ovšem neprobíhá aktivně se všemi regiony. Tak je tomu například u posledních dvou jmenovaných.

Dle vyjádření L. BŘEZINOVÉ⁹⁵ „se nedá přesně určit nejvíce aktivní regiony, neboť kompetence jednotlivých regionů se v daných oblastech liší“. Nejvíce aktivním partnerem je ovšem dle jejích slov německý region Porýní - Falc a polská Opole, kde se konají projekty podpořené z grantů EU. I přesto, že není podepsaná dohoda s Bratislavským samosprávným krajem, je i tento region aktivní a to zejména při účasti na různých sportovních akcích a v poslední době i svou účastí na různých slavnostech či festivalech, kam vysílá své zástupce. Podobně je na tom i francouzský region Burgundsko. Některé regiony naopak dle jejího vyjádření v posledních letech příliš aktivní nejsou. Jsou to například švédský Västra Götaland nebo italské Benátsko. Vidí tu jako příčinu zejména právě rozdílné kompetence jako je to například u švédského regionu Västra Götaland, který má omezené kompetence v oblasti školství, kde většinou bývá velmi mnoho projektů.

Celkový vývoj spolupráce však dle ní závisí i na konkrétních projektech a rovněž na zájmu jednotlivých regionů o danou problematiku.

⁹³ Dotazníkové šetření provedené mezi občany Středočeského a Jihočeského kraje 2011-2012, vlastní průzkum.

⁹⁴ *Zahraniční spolupráce* [online]. Praha : Středočeský kraj, 2008 [cit. 2011-09-11]. Dostupný z WWW: <<http://www.kr-stredocesky.cz/portal/odbory/partnerstvi-a-spoluprace/zahranicni-spoluprace.htm>>.

⁹⁵ Rozhovor s Lenkou Březinovou, vedoucí oddělení zahraniční spolupráce Středočeského kraje Odboru Kancelář hejtmana, ze dne 6. 10. 2011.

5.1.2 Hlavní partnerské zahraniční projekty v letech 2008 - 2012

To, že je školství, co se aktivit týká, velmi zásadní, dokazuje například pořádání volejbalového turnaje „*O pohár hejtmana Středočeského kraje*“, jehož se účastní volejbalové sportovní týmy chlapců a dívek z partnerských či spřátelených regionů Středočeského kraje a má několikaletou tradici.⁹⁶

Dle L. BŘEZINOVÉ⁹⁷ se „*ale nejvýznamněji na spolupráci podílí regiony tzv. 4Dohody*“. Mezi nejvýznamnější uskutečňované společné projekty v letech 2008 - 2012 jsou dle jejích slov například Evropské setkání mládeže - tzv. *Eurokvíz a Praktikantská kancelář*. Oba jsou zaměřeny opět na oblast školství a jedná se o samostatné projekty Středočeského kraje, které kraj podporuje ze svých zdrojů. Doplnila, že „*zejména projekt tzv. Praktikantské kanceláře probíhá již několikátým rokem a zájem o něj je z řad studentů velký*“. Princip projektu je dle jejích slov takový, „*že z každého kraje se na základě úspěšně zvládnutého testu a dalšího přezkoušení dva vyberou studenti, kteří pak ve vybraném partnerském regionu stráví stáž v rozsahu jednoho až dvou měsíců*“. Každý z nich dostane od Středočeského kraje příspěvek ve výši 500 Eur, který může použít dle svého uvážení na ubytování či stravu. Partnerský region zajišťuje dle požadavku na zaměření vybraného uchazeče stáž v jednotlivých zařízeních či firmách. Pro studenty platí pravidlo, že musí mít bydliště ve Středočeském kraji a věk do 26 let. Z každého regionu tak odjíždí do ciziny 6 stážistů. Podobných menších projektů mezi partnerskými regiony probíhá několik. Významně se tu podílí i Zastoupení Středočeského kraje v Bruselu, které organizuje rovněž vědomostní soutěže pro školy, jejichž výherci se účastní výletu do Bruselu s exkurzemi po institucích Evropské unie. Tím si rovněž prohlubují znalosti o evropském Společenství.

Zahraniční oddělení dále spolupracuje s Odborem regionálního rozvoje na jednotlivých projektech podporovaných EU, pro které je potřeba získat ke spolupráci zahraničního partnera. Rovněž zde v rámci možnosti čerpání financí z prostředků EU a díky tzv. *4Dohodě regionů*, které jsou členy Evropské unie, funguje nebo v minulosti

⁹⁶ *Zahraniční spolupráce* [online]. Praha : Středočeský kraj, 2008 [cit. 2011-10-18]. Dostupný z WWW: <<http://www.kr-stredocesky.cz/portal/odbory/partnerstvi-a-spoluprace/volejbalovy-turnaj-o-pohar-hejtmana-sk-s-velkou-ucasti-partnerskych-regionu.htm?pg=4>>.

⁹⁷ Rozhovor s Lenkou Březinovou, vedoucí oddělení zahraniční spolupráce Středočeského kraje Odboru Kancelář hejtmana, ze dne 6. 10. 2011.

fungovalo několik projektů zejména pak v oblasti školství - pokud bychom vybrali jeden za všechny, pak například projekt pro vzdělávání učitelů němčiny.⁹⁸

To, jak znají partnerské projekty občané Středočeského regionu, byla jedna z položených otázek dotazníkového šetření. Byly zde zaznamenány znalosti zahraničních aktivit kraje. Téměř 40 % dotázaných si dovedlo správně vzpomenout alespoň na jeden projekt uskutečněný v rámci kraje. Odpovědi byly různorodé. Jednalo se o projekty nejen z oblasti školství, sportu a kultury, někteří si dokonce vzpomněli i na projekty týkající se výměnných pobytů pro studenty anebo konané burgundské farmářské trhy a dále na společné účasti regionů na veletrzích. 60 % respondentů si nedovedlo na žádné projekty v kraji vzpomenout.⁹⁹

5.1.3 Partnerské dohody a spolupracující subjekty

Středočeský kraj se drží striktně zákona o krajích, který ukládá v rámci ustanovení jednotlivých partnerských spoluprací podepsat dohodou o spolupráci. Od roku 2001 jich bylo podepsáno několik. Jednotlivé dohody o spolupráci jsou pak vyvěšeny na internetových stránkách Středočeského kraje u každého regionu jednotlivě. Na základě informace L. BŘEZINOVÉ¹⁰⁰ ji kromě Bratislavského samosprávného kraje, má kraj uzavřenou s každým ze spolupracujících regionů. Smlouva je uzavřena rovněž mezi partnery tzv. *4Dohody*. Memorandum o spolupráci je nově v roce 2012 uzavřeno s Astrachaňskou oblastí. Jiná sdružení vytvořena nebyla. V současné době již ale pokročilo i jednání s Bratislavským samosprávným krajem a přípravy k uzavření partnerské dohody by mohly vyvrcholit ještě v průběhu roku 2012.

Další spolupracující subjekty vytvořeny nebyly. Projekty spojené s fondy EU mají na starost jednotlivá oddělení Odboru regionálního rozvoje. Zároveň agendu v rámci spolupráce s partnerskými zahraničními regiony si vede Oddělení zahraniční spolupráce Odboru kanceláře hejtmána samostatně. Zaměstnanci sjednávají kromě

⁹⁸ Rozhovor s Lenkou Březinovou, vedoucí oddělení zahraniční spolupráce Středočeského kraje Odboru Kancelář hejtmána, ze dne 6. 10. 2011.

⁹⁹ Dotazníkové šetření provedené mezi občany Středočeského a Jihočeského kraje 2011-2012, vlastní průzkum.

¹⁰⁰ Rozhovor s Lenkou Březinovou, vedoucí oddělení zahraniční spolupráce Středočeského kraje Odboru Kancelář hejtmána, ze dne 6. 10. 2011.

kontaktu i prvotní komunikaci na projektech a další společné aktivity. Vše poté ale předávají dál na jednotlivé odbory, které se pak již o svoje projekty starají samy.¹⁰¹

5.2 Zahraniční spolupráce Jihočeského kraje

Jihočeský kraj se rozkládá v jižní části republiky a má hranici se dvěma státy – Rakouskem a Německem. V rámci hledání partnerských zahraničních vazeb vychází zejména ze své geografické polohy, která jej určuje. Jak uvádí ostatně i DRULÁK¹⁰², „stejně tak jako Plzeňský, tak i Jihočeský kraj se zaměřuje zejména na své bavorské a rakouské sousedy. Jihočeský kraj navíc ve své koncepci formuluje obecně kritéria výběru bilaterálních partnerů, která v sobě zahrnují například kooperační potenciál regionu, jako jsou ekonomika, cestovní ruch nebo kultura či kompatibilita zájmů, vzdálenost, jazyková bariéra, existující vztahy mezi jihočeskými subjekty a subjekty v regionu, historické vztahy, kompatibilita kompetencí, zkušenosti partnera v mezinárodní spolupráci, lobbistický potenciál partnera EU.“

Aktivity kraje jsou i vzhledem k jeho podmínkám a atraktivitě velmi rozvinuté.

Jak zmiňuje ve zprávě DRULÁK¹⁰³, „kraj má koncepčně prioritní partnery v Horním a Dolním Rakousku a Dolním Bavorsku, se kterými sousedí a jejichž cílem je vytvoření multilaterálního příhraničního prostoru“.

To potvrdila i V. PAVLOVÁ¹⁰⁴, která upozornila na vznikající iniciativu sdružení Evropský region Dunaj - Vltava, jež se vyvinula mezi Jihočeským krajem a Dolním a Horním Rakouskem, Dolním Bavorskem, Horní Falcí, Plzeňským krajem s cílem vytvořit jeden společný region. Navíc kraj svoji spolupráci neustále zintenzivňuje a hledá stále nové partnery. V roce 2010 byly uzavřeny na základě impulsu jedné z univerzit 3 partnerské dohody s provinciemi ve Vietnamu, v roce 2012 bylo podepsáno memorandum s Moskevskou oblastí. Jihočeský kraj má také od dubna 2004 v Bruselu svoji stálou kancelář, která je rovněž důležitou součástí jeho strategie rozvoje.

¹⁰¹ Rozhovor s Lenkou Březinovou, vedoucí oddělení zahraniční spolupráce Středočeského kraje Odboru Kancelář hejtmána, ze dne 6. 10. 2011.

¹⁰² DRULÁK, P., KÖNIGOVÁ, L., KRATOCHVÍL, P. *Podíl obecních a krajských samospráv na zahraniční politice ČR. Zpráva z výzkumného projektu MZV ČR*. Praha, 2004, s. 23.

¹⁰³ DRULÁK, P., KÖNIGOVÁ, L., KRATOCHVÍL, P. *Podíl obecních a krajských samospráv na zahraniční politice ČR. Zpráva z výzkumného projektu MZV ČR*. Praha, 2004, s. 25.

¹⁰⁴ Rozhovor s Vladimírou Pavlovou, vedoucí Oddělení vnějších vztahů a zahraniční spolupráce Odboru marketingu a vnějších vztahů Jihočeského kraje ze dne 16. 3. 2012.

I tady hodnotili obyvatelé kraje důležitost zahraniční spolupráce. Celkem 69 % respondentů bylo pro uzavírání partnerských dohod, které považují pro rozvoj kraje důležité. Jen 8 % z nich se vyjádřilo záporně, 15 % nevědělo, zda má toto důležitost a zhruba 8 % na této oblasti nezáleží vůbec.¹⁰⁵

5.2.1 Partnerské regiony Jihočeského kraje

Jak bylo zmíněno, Jihočeský kraj hraničí se dvěma zeměmi Evropské unie, a to se Spolkovou republikou Německo, vládním krajem Dolní Bavorsko a se dvěma spolkovými zeměmi Rakouské republiky - Horními a Dolními Rakousy. Tady byla společná smlouva podepsána již v roce 2002, kdy regiony již od samotného vzniku Jihočeského kraje na nic nečekaly a pustily se cestou společné zahraniční spolupráce.¹⁰⁶

Jak informovala V. PAVLOVÁ¹⁰⁷, další spolupráce probíhá se švýcarským Kantonem Bern, Košickým samosprávným krajem, regionem Bretaň ve Francii a městem Lethbridge ve státě Alberta v Kanadě. V roce 2010 se navíc kraj rozhodl navázat spolupráci v Asii, jejíž počátek vzešel z požadavku škol v kraji o zastřešení této spolupráce. Byly nakonec uzavřeny 3 dohody s vietnamskými provinciemi Dak Lak, Binh Thuan a Lam Dong. Zatím je spolupráce ve fázi očekávání možného směřování. V Dohodě o mnohostranné spolupráci se dle její informace uvádí, že hlavním předmětem je podpora ekonomických a kulturně - společenských kontaktů a důraz na průmyslovou a rozvojovou spolupráci.

Dále uvedla, že je uzavřeno Memorandum s Košickým samosprávným krajem, kde vše funguje hlavně na bázi oblasti turistiky, cestovního ruchu a společné či výměnné účasti na veletrzích. Novinkou z roku 2011 je rovněž podepsání Memoranda s Moskevskou oblastí. Tady je kladen důraz zejména na obchod a hospodářství, kulturní vztahy a rozvoj pracovních kontaktů, podporu partnerství mezi hospodářskými subjekty, na oblast vědy a techniky, vzdělání a vystavovatelské akce a veletrhy. Důraz je zde kladen i na družební města a podporu jejich spolupráce. I zde se očekává, co tato spolupráce přinese, neboť je velmi čerstvá.

¹⁰⁵ Dotazníkové šetření provedené mezi občany Středočeského a Jihočeského kraje 2011-2012, vlastní průzkum.

¹⁰⁶ *Zahraniční vztahy Jihočeského kraje* [online]. České Budějovice : Jihočeský kraj, 2011 [cit. 2011-12-05]. Dostupný z WWW: <[http://www.kraj-jihocesky.cz/index.php?par\[id_v\]=14&par\[lang\]=CS](http://www.kraj-jihocesky.cz/index.php?par[id_v]=14&par[lang]=CS)>.

¹⁰⁷ Rozhovor s Vladimírou Pavlovou, vedoucí Oddělení vnějších vztahů a zahraniční spolupráce Odboru marketingu a vnějších vztahů Jihočeského kraje ze dne 16. 3. 2012.

Neformální spolupráce probíhá také mezi regionálními samosprávami, ale převážně mezi řadou samostatných partnerů z Jihočeského kraje a regionu Bretaň ve Francii a regionem Troms v Norsku.¹⁰⁸

A jak vnímají uzavírání partnerské spolupráce obyvatelé? Na základě uskutečněného dotazníkového šetření mezi obyvateli Jihočeského kraje pak na otázku znalosti partnerských regionů reagovalo kladně 30 % dotázaných, kteří jmenovali správně příhraniční regiony. Téměř 70 % však odpověď neznalo, byť je zde možnost jmenovat příhraniční regiony poměrně nasnadě. Více však tuto neznalost rozvádět nechtěli. Na konkrétnější otázku týkající se partnerských měst jejich obce našlo správnou odpověď pouze 15 % dotázaných. 85 % z nich se vyjádřilo záporně.¹⁰⁹

5.2.2 Hlavní partnerské zahraniční projekty v letech 2007 - 2012

Největší partnerské projekty vycházejí ze spolupráce s Horním a Dolním Rakouskem. Tady se již od počátku spolupráce uskutečnilo několik projektů. Například na základě Dohody o spolupráci na rozvoji příhraničních projektů v cestovním ruchu proběhlo mnoho aktivit. Tady se dle V. PAVLOVÉ¹¹⁰ „*se vstupem ČR do EU otevřelo mnoho možností na různé turistické projekty*“. Na základě Prohlášení Jihočeského kraje a NORUT Teknologi NIKU, Astajord Nettverk Norsko podepsané v roce 2005 došlo ke společnému projektu v oblasti památkové péče. Rovněž byl vytvořen několikastránkový Pracovní program mezi regiony Horní a Dolní Rakousy a Jihočeským krajem pro roky 2006 - 2009 a navazující 2010 - 2013. Intenzita partnerských projektů je velmi silná, navíc zde probíhají i samostatné projekty v oblasti školství, které má ovšem na starost Odbor školství nebo další odbory v rámci svých kompetencí.

V současnosti se kraj soustředil na projekt, jehož největší předností je to, že vyplynul z dlouholeté spolupráce mezi Jihočeským krajem, Horním Rakouskem a Dolním Bavorskem. Jedná se o Iniciativu založení Evropského regionu Dunaj - Vltava. Jak je uvedeno v informační brožuře, jde rovněž „*o postupné mizení hranic mezi*

¹⁰⁸ *Zahraniční vztahy Jihočeského kraje* [online]. České Budějovice : Jihočeský kraj, 2011 [cit. 2011-12-05]. Dostupný z WWW: <[http://www.kraj-jihocesky.cz/index.php?par\[id_v\]=14&par\[lang\]=CS](http://www.kraj-jihocesky.cz/index.php?par[id_v]=14&par[lang]=CS)>.

¹⁰⁹ Dotazníkové šetření provedené mezi občany Středočeského a Jihočeského kraje 2011-2012, vlastní průzkum.

¹¹⁰ Rozhovor s Vladimírou Pavlovou, vedoucí Oddělení vnějších vztahů a zahraniční spolupráce Odboru marketingu a vnějších vztahů Jihočeského kraje ze dne 16. 3. 2012.

*jednotlivými zeměmi, regiony i občany tak, aby se upevnila pozice společného regionu v srdci Evropy“.*¹¹¹

Projekt se staví zodpovědně k budoucnosti a vývoji celé aktivity i tím, že se snaží vytipovat vhodná témata ke spolupráci a hodnotí zapojení všech partnerů. Cíle jsou ambiciózní. V informativní brožuře se hovoří o tom, že od roku 2013 by mohly existovat pro inovativní a mimořádně aktivní regiony. Projekt má přesah i do dalších regionů, kdy se do této aktivity zapojily i Plzeňský kraj a kraj Vysočina.¹¹²

Na konkrétní projekty si vzpomnělo v rámci dotazníku 23 % respondentů. Mezi ně dotazovaní zařadili různé kulturní akce, festivaly a vybudované cyklostezky a také je zaujal související rozvoj infrastruktury. Bohužel 77 % nebylo schopno najít ani jeden příklad.¹¹³

5.2.3 Partnerské dohody a spolupracující subjekty

Jihočeský kraj postupem let od svého vzniku uzavřel několik partnerských dohod, prohlášení o spolupráci či memorand. Jak bylo zmíněno, hlavní partnerské dohody byly uzavřeny s Dolním Bavorskem, Dolním Rakouskem a Horním Rakouskem, kde se také uskutečňuje nejvíce projektů. Jedná se například o Dohodu o spolupráci Horního Rakouska a Jihočeského kraje, která se týká rozvoje příhraničních projektů v oblasti cestovního ruchu, podepsanou 27. 4. 2004 v souvislosti se vstupem ČR do Evropské unie. To se výslovně zmiňuje i v dohodě.¹¹⁴

Dohoda s Dolním Rakouskem je významná zejména díky svým příhraničním aktivitám a využívání programu Phare CBC - Interreg. Byla podepsána 5. 9. 2002 a rovněž zahrnuje příhraniční aktivity v rámci rozšíření EU z různých oblastí, mezi nimiž nechybí regionální politika, záchranný systém, cestovní ruch ani kultura.¹¹⁵

Oblasti turistiky a cestovního ruchu se týká i jedno z memorand uzavřené s Košickým samosprávným krajem. Kromě spolupráce v oblasti cestovního ruchu, se jedná dále i o regionální rozvoj, uskutečňování společných seminářů, studijních pobytů, podporu ekonomických vztahů a dále pak o soustředění se na veletrhy. Dohoda byla

¹¹¹ Donau-Moldau, Dunaj-Vltava, Vznik Evropského regionu Dunaj-Vltava, informace o projektu, 2011.

¹¹² Donau-Moldau, Dunaj-Vltava, Vznik Evropského regionu Dunaj-Vltava, informace o projektu, 2011.

¹¹³ Dotazníkové šetření provedené mezi občany Středočeského a Jihočeského kraje 2011-2012, vlastní průzkum.

¹¹⁴ Dohoda o spolupráci Horního Rakouska a Jihočeského kraje, 27. 4. 2004.

¹¹⁵ Dohoda mezi Jihočeským krajem a Dolním Rakouskem, 5. 9. 2002.

uzavřena 20. 4. 2004 a tudíž i jedním z bodů byla koordinace postupu v souvislosti se vstupem do EU.¹¹⁶

Spolupráce s Dolním Bavorskem byla podepsána 28. 6. 2004 a souvisí hlavně se vstupem ČR do EU a rozšíření aktivit v této souvislosti. Partneri si slíbili jednou v roce uskutečnit konferenci na toto téma. Rovněž se zde hovoří o koordinačních místech, kterými jsou krajské úřady obou zemí. Jak řekla V. PAVLOVÁ¹¹⁷, „konference se s pravidelností střídají vždy v každém regionu“.

Z dalších bylo podepsáno Prohlášení s kantonem Bern ve Švýcarsku. Došlo k němu v samých počátcích existence a to 28. 6. 2002. Hlavními body bylo územní plánování a rozvoj obcí, středního školství, zdravotnické a sociální služby anebo například ekologie.¹¹⁸

K tomu dodala V. PAVLOVÁ¹¹⁹, že „se na podzim roku 2012 uskuteční velká akce k dvacetiletému výročí intenzivní spolupráce, kdy přes 40 obcí uspořádá slavnostní akci. Během těchto let partnerství probíhá zejména při výměnných pobytech nebo například v návštěvách pěveckých sborů.“

Mezi poslední dohody patří tři Dohody o mnohostranné spolupráci mezi vietnamskými provinciemi Dak Lak, Binh Thuan a Lam Dong uzavřené na 5 let. V několikastránkovém textu jsou vyjmenovány různé oblasti, mezi nimiž nechybí zemědělství, energetika, agrochemie, cestovní ruch, spolupráce na třetích trzích ani podpora ekonomických a kulturně-společenských kontaktů. Dále si partneri slibují umožnění rozvoje oboustranných investic, zvláště pak v hospodářském a sociálním rozvoji. V dohodě se nezapomíná ani na mediální stránku. Partneri si slibují, že budou mimo jiné v regionálních médiích informovat o aktivitách partnerské strany.¹²⁰

Ač jsou většinou regiony velmi aktivní, jsou tu i některé skomírající spolupráce. Jedná se například o partnerství s městem Lethbridge ve státě Alberta v Kanadě, se kterým byla partnerská smlouva uzavřena v roce 2007.¹²¹

¹¹⁶ Memorandum mezi Jihočeským krajem a Košickým samosprávným krajem, 20. 4. 2004.

¹¹⁷ Rozhovor s Vladimírou Pavlovou, vedoucí Oddělení vnějších vztahů a zahraniční spolupráce Odboru marketingu a vnějších vztahů Jihočeského kraje ze dne 16. 3. 2012.

¹¹⁸ Prohlášení Jihočeského kraje a kantonu Bern, 28. 6. 2002.

¹¹⁹ Rozhovor s Vladimírou Pavlovou, vedoucí Oddělení vnějších vztahů a zahraniční spolupráce Odboru marketingu a vnějších vztahů Jihočeského kraje ze dne 16. 3. 2012.

¹²⁰ Dohody o mnohostranné spolupráci mezi Jihočeským krajem a provinciemi Dak Lak, Binh Thuan a Lam Dong, 2010.

¹²¹ Rozhovor s Vladimírou Pavlovou, vedoucí Oddělení vnějších vztahů a zahraniční spolupráce Odboru marketingu a vnějších vztahů Jihočeského kraje ze dne 16. 3. 2012.

I mezi občany Jihočeského kraje bylo provedeno dotazníkové šetření na téma uzavírání dohod s mimoevropskými regiony. Jednalo se o obyvatele různého věku, muže i ženy, nejen z velkých měst ale i z menších obcí a vesnic, různého vzdělání. Odpovědělo celkem 42 dotázaných, i když se nechtěli k této problematice příliš konkrétně vyjadřovat. Nakonec vyplynulo, že 38 % z nich zatím neví, co mají očekávat. Pouze 23 % tuto formu kooperace schvaluje. Dalších 23 % si myslí, že tyto regiony jsou příliš daleko a nejsou tudíž výhodné a proto s takovou spoluprací nesouhlasí. 15 % se vyjádřilo lhostejně.¹²²

5.3 Rozdíly a podobnosti ve spolupráci Středočeského a Jihočeského kraje

V úvodu této kapitoly bylo řečeno, že oba kraje postupují v duchu zákona o krajích, kde je základní zahraniční regionální spolupráce zakotvena v několika bodech. Oba kraje uzavírají dohody tak, aby spolupráce směřovala k rozvoji daného regionu. Jihočeský kraj se soustřeďuje na své sousedy v Rakousku a Německu, kde je možno rozvíjet i přeshraniční spolupráce, díky které se také daří získávat finanční prostředky z fondů Evropské unie.

Zatímco Středočeský kraj žádnou hranici s jinými zeměmi nemá a musí čerpat z možností, které mu nabízí Praha, její turistická atraktivnost a rovněž příležitost pro zahraniční podnikatele, kteří by díky blízkosti hlavního města měli zájem o příchod do středočeského regionu.

Na základě jmenovaného jsou tu rozdílné podmínky. To potvrdil i WOKOUN¹²³, když uvedl, že „*Středočeský kraj patří mezi rozvíjející se regiony s významným růstovým potenciálem souvisejícím s polohou Prahy uvnitř tohoto regionu*“. Zatímco Jihočeský kraj „*patří mezi regiony s nízkou dynamikou růstu a to především bariérou špatné dopravní obslužnosti*“.

Oba kraje zřídily v Bruselu svá zastoupení, od kterých si slibují získávání informací a potenciálu přílivu nových financí do regionů. Oba také hledají partnery dál směrem za hranice evropského kontinentu se snahou o zatraktivnění a zpřístupnění

¹²² Dotazníkové šetření provedené mezi občany Středočeského a Jihočeského kraje 2011-2012, vlastní průzkum.

¹²³ WOKOUN, R., et al. *Regionální rozvoj - Východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování*. Praha, 2008, s. 384-385.

informací o regionech tzv. „*ve světě*“. Středočeský kraj se v počátku zaměřil směrem na východ, kam ho následoval i kraj Jihočeský, který se zprvu pokusil o spolupráci v Americe, i když s ne příliš viditelnými výsledky.

Aktivity jednotlivých krajů závisí také na jejich zájmu a na tom, co mohou využít ve svůj prospěch. Tím je v případě Jihočeského kraje rozvoj příhraničí, Středočeský kraj se zase snaží vytěžit sílu hlavního města Prahy.

Do dalších let je rozběhnuto několik projektů v rámci dané koncepce, je však třeba zmínit, že další směřování obou regionů bude rovněž určovat nové politické složení, které vzejde z podzimních voleb v roce 2012.

Vypovídajícím je také pohled obyvatel obou regionů. Z uskutečněné ankety vzešlo celkové porovnání vnímání obyvatel jednotlivých regionů na skutečnosti uzavírání dohod a partnerství a odhalily se jejich znalosti. Z ankety vyplývá, že téměř o 10 % více obyvatel Středočeského kraje považuje uzavírání těchto partnerství za důležité pro rozvoj regionu než v Jihočeském kraji. Téměř u každé otázky, je zde 10 % rozdíl ve prospěch Středočechů i přesto, že oba kraje o svých aktivitách a iniciativách informují.¹²⁴

V dotazníku se ovšem objevila téměř shodná procenta odpovědí u otázky týkající se důležitosti a potřebnosti spolupráce s mimoevropskými regiony, kdy své ano řeklo pouze přibližně 25 % obyvatel jak ze Středočeského tak z Jihočeského kraje. Vysledoval se tak rozporuplný závěr, že i když celkově občané považují spolupráci se zahraničními regiony za důležitou, pokud by měli zvažovat spolupracovat s partnerskými regiony mimo Evropu, vidí zde přínos daleko menší a to až 66 % dotázaných, pokud spojíme odpověď ne a nevím, což je odpověď spíše negativní.¹²⁵

Tímto jsou občané názorově v rozporu se směřováním krajů, které se naopak cestou hledání mimoevropských partnerů v poslední době vydaly. Proto bude v následujících letech rozhodující sledovat vývoj spolupráce s mimoevropskými regiony, na které se oba kraje intenzivně zaměřily, a zda opravdu přinese kýžené představy zejména pro přilákání nových turistů a zahájení nových typů projektů.

¹²⁴ Dotazníkové šetření provedené mezi občany Středočeského a Jihočeského kraje 2011-2012, vlastní průzkum.

¹²⁵ Dotazníkové šetření provedené mezi občany Středočeského a Jihočeského kraje 2011-2012, vlastní průzkum.

6 VÝZNAM A DOPADY REGIONÁLNÍ ZAHRANIČNÍ SPOLUPRÁCE

Jak bylo na začátku zmíněno, navazování a rozvoj zahraniční spolupráce není pouze krátkodobou aktivitou týkající se oficiálních návštěv. I když ty jsou mnohdy prvotním hybatelem následujících událostí. Navzdory tomu si někteří respondenti v dotazníkovém šetření myslí, že právě návštěvy politických delegací nejsou přílišným přínosem.¹²⁶

Tato forma kooperace zasahuje do všech struktur státu, jak bylo vyjmenováno v předchozích kapitolách. Základní teze dává ministerstvo zahraničních věcí v té formálnější části a dále také ministerstvo pro místní rozvoj, které připravuje strategie rozvoje regionů, mezi které příhraniční a přeshraniční spolupráce spadá. Jsou tu zapojeny i obce, jež kraje svými aktivitami ovlivňují a na zahraničním rozvoji partnerských vztahů často i s kraji spolupracují. V konečné fázi se pak zapojují i různá sdružení v rámci jednotlivých projektů.

Význam této kooperace na vliv regionu je viditelný a to i mezi jednotlivci, kteří v provedeném průzkumu zahraniční spolupráci vnímají pro rozvoj krajů i obcí jako zásadní. Z dotazníku dále vyplynulo, že více než 75 % ze všech dotazovaných jsou obecně tyto koncepty jasné. Více jak 58 % však nedovedlo zahraniční projekty ani další aktivity vyjmenovat. Také „pokulhává“ informovanost o zahraničních aktivitách v jejich obcích, kde neumělo odpovědět téměř 63 % respondentů. Dále pak bylo naznačeno, že skoro 7 % respondentů je často tento způsob kooperace viditelně lhostejný a 14 % nevědělo jak odpovědět.¹²⁷

Pokud zmíníme finanční a ekonomické dopady této spolupráce, jsou zřetelné zejména v uskutečněných nebo probíhajících projektech podpořených z evropských fondů, které Evropská unie v jednotlivých programech na rozvoj regionů poskytuje. Jedním z příkladů je Jihočeský kraj, kde se spolupráce rozvinula až do iniciativy Evropského regionu Dunaj – Vltava se zapojením šesti regionů z Německa, Rakouska a Česka.¹²⁸

¹²⁶ Dotazníkové šetření provedené mezi občany Středočeského a Jihočeského kraje 2011-2012, vlastní průzkum.

¹²⁷ Dotazníkové šetření provedené mezi občany Středočeského a Jihočeského kraje 2011-2012, vlastní průzkum.

¹²⁸ Rozhovor s Vladimírou Pavlovou, vedoucí Oddělení vnějších vztahů a zahraniční spolupráce Odboru marketingu a vnějších vztahů Jihočeského kraje ze dne 16. 3. 2012.

Roli tu hraje i časové období, v jakém se kraje pokoušejí spolupráci navazovat a uskutečňovat. Od vzniku krajů uběhlo 12 let. O výraznější zahraniční partnerské spolupráci se dá hovořit v posledních 9 let a nejintenzivněji pak se vstupem ČR do Evropské unie v roce 2004. Takovým příkladem může být opět Jihočeský kraj, kde se příležitosti chopili naplno a možnosti příhraničních aktivit využívají i přes to, že v regionu není příliš mnoho průmyslových atraktivit, které jsou z hlediska podnikatelských aktivit velmi důležité.

Tento proces jistě není jednoduchý a bude jistě trvat několik let, než bude hodnocení kompletní. Se svým zhodnocením vyčkávají i obyvatelé regionů v rámci odpovědí v dotazníku. Zejména pak váhají při uzavírání mimoevropských partnerství. Ovšem co se konkrétních projektů týká, mnoho z dotazovaných správně jmenovalo budování čistíček odpadních vod, společné účasti na veletrzích, výměnné pobyty studentů, výstavy a další kulturní akce.¹²⁹

Ze všeho zmíněného si lze pro souhrn základních tezí závěrem této kapitoly vypůjčit doporučení DRULÁKA¹³⁰, který shrnuje své poznatky do několika doporučení, jež byly v práci rovněž vysledovány:

- zlepšit spolupráci mezi ministerstvy a aktéry paradiplomacie, a to zejména v klíčové sféře ekonomických zájmů těchto aktérů,
- navázat lepší kontakty mezi městy/regiony a hospodářskými subjekty, v první řadě regionálními rozvojovými agenturami,
- nalézt koordinační model české paradiplomacie (sdružení vs. dominantní aktér),
- připravit se na výrazný nárůst multilaterální dimenze paradiplomacie,
- uskutečňovat paradiplomacii, včetně bilaterálních kontaktů, na základě koncepce reflektující komparativní výhody města/kraje,
- pokusit se odpolitizovat problémy, jejichž podstata je věcná.

Tyto výstupy nejsou jediné, avšak patří k tomu nejpodstatnějším, co se v rámci dopadů a významu zahraniční regionální spolupráce dotýká.

¹²⁹ Dotazníkové šetření provedené mezi občany Středočeského a Jihočeského kraje 2011-2012, vlastní průzkum.

¹³⁰ DRULÁK, P., KÖNIGOVÁ, L., KRATOCHVÍL, P. *Podíl obecních a krajských samospráv na zahraniční politice ČR. Zpráva z výzkumného projektu MZV ČR*. Praha, 2004, s. 33.

ZÁVĚR

Historie vyšších územně samosprávných celků neboli krajů České republiky je z hlediska územního, administrativního i politického vývoje poměrně mladou záležitostí. I toto se do značné míry odráží v rozvíjení zahraničních vztahů krajů ČR.

Na počátku byla znát nezkušenost v navazování partnerství. Dle osobního názoru autorky se prvotní tápání objevilo v počátečním navazování partnerské spolupráce zejména u dohod se vzdálenějšími regiony v Americe či Asii. Tady postupem času kontakty opadly a spolupráce se vytratila do ztracena. Je proto možné se ptát, zda by se měla tato aktivita dále rozvíjet. Zpravdu tomuto tvrzení by mohlo dát i uskutečněné dotazníkové šetření. Podobný postoj k mimoevropským partnerským dohodám zaujali i respondenti dotazníku, když více než 25 % z nich se domnívá, že není dobré uzavírat partnerství s regiony mimo Evropu. Zhruba 41 % respondentů ještě vyčkává s konečným rozhodnutím, proto se vyjádřilo tak, že zatím nemají jasnou odpověď. Pouze 27 % souhlasí a 7 % je to lhostejné.

Celkově se dá říci, že kraje si vedou v zahraniční spolupráci v posledních letech dobře, zejména pokud jde o uzavírání nových dohod či v pokračování rozvoje spolupráce s okolními sousedy. Tady lze subjektivně konstatovat, že takovým příkladem může být Jihočeský kraj, kde se spolupráce od kulturních a společenských akcí posouvá směrem k podpoře ekonomického rozvoje regionů vytvářením jednoho společného meziregionálního celku nedbajícího hranic. Tady jsou do aktivit zapojovány další regiony, jak dokazuje například projekt Evropský region Dunaj - Vltava. Dle subjektivního názoru autora Jihočeský kraj v komparaci se Středočeským krajem jde progresivněji dopředu, jelikož jeho zahraniční kooperace a působnost má širší meziregionální dopad. Středočeský kraj pak spíše čerpá z původně uzavřených partnerství a dlouhodobě nastavených projektů.

Dle autorky by se měly kraje více zaměřit na sousedy z okolních států a to z Rakouska, Německa, Polska a Slovenska, kteří jsou navíc i členy Evropské unie. Vztahy, které naopak subjektivně nemají příliš mnoho šancí na rozvoj, jsou již zmíněné spolupráce s mimoevropskými regiony jako je Kanada, Rusko, Čína nebo USA, což lze názorově doložit i výsledky dotazníkového šetření provedeného mezi 98 obyvateli Středočeského a Jihočeského kraje. Téměř 25 % ze všech dotázaných se domnívá, že kvůli velké vzdálenosti a také rozdílné kultuře nemá smysl spolupráci uzavírat. Pouze

27 % si pak myslí, že to je důležité. Přesto je možná dobré vyslovit i opačnou myšlenku, kterou podpořili dotazovaní, když napsali, že i tady je možné spolupráci rozvíjet a to hlavně na základě propagace českých výrobků a cestovního ruchu a udržovat tak v globálním světě globální styky.

S partnery, které si kraje zvolily v okolí hranic, se rozběhlo mnoho projektů. I přes výměnu politické reprezentace v roce 2008 partnerské projekty neskončily a naopak se mnohdy rozvinuly v další pokračování v návaznosti na granty z EU. I zde lze u tohoto tvrzení najít odkaz ve výsledcích dotazníkového šetření. Respondenti si dobře vzpomněli na společné projekty podpořené evropskými financemi – například společné semináře pro učitele. Další byla jmenována oblast vodohospodářství, kde dávali jako příklad budování čistíček odpadních vod. Dotazovaní nezapomněli zmínit různé školské projekty a stáže, účasti na veletrzích ani budování cyklostezek.

Jihočeský kraj v posledních letech začal rozvíjet svoji spolupráci navíc poměrně netradiční cestou a to do Vietnamu. Výsledky budou známy až po nějaké době, v podepsaných dohodách jsou však nové formulace. Je kladen důraz na podnikatelský sektor, ekonomii, zemědělství anebo agrochemii, dále na mediální stránku a informování obyvatel o aktivitách partnerského regionu.

Celou problematiku však v současné době není možné jasně uzavřít. To lze konstatovat i z uskutečněného dotazníku, kdy více než 14 % dotázaných váhá celkově zhodnotit přínos zahraniční partnerské spolupráce pro kraje.

Určité další závěry pak může poskytnout ještě jeden výsledek dotazníkového šetření. I přesto, že si více jak dvě třetiny dotázaných uvědomují důležitost navazování spolupráce se zahraničními regiony, mnohdy nejsou občané jasně obeznámeni s jejich přínosy a často jim chybí dokonalejší informovanost o projektech. Jsou pak schopni pouze obecně napsat, že se daný projekt týkal kultury nebo cestovního ruchu.

Závěrem je nutné dle osobního názoru autorky zmínit jedno možná negativum. Jde o možnou změnu v politickém složení krajské reprezentace na podzim roku 2012, kdy proběhnou volby do zastupitelstev krajů. Může se stát, že každé 4 roky po volbách dojde ke změně politického vedení, a tím i ke změně koncepce a směřování v navazování partnerské spolupráce.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Literární zdroje

1. BODNÁROVÁ, B. Regionální aktéři české zahraniční politiky. In KOŘAN, M., HRABÁNEK, M., et al. *Česká zahraniční politika: aktéři, struktura, proces*. 1. vyd. Brno : Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, 2007. s. 137-149. ISBN 978-80-210-4459-3.
2. DAMBORSKÝ, M. Prostorový rozvoj. In WOKOUN, R., et al. *Regionální rozvoj-Východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování*. Praha : Linde, 2008. s. 11-21. ISBN 978-80-7201-699-0.
3. DOČKAL, V. Regionální spolupráce a její formy. In DOČKAL, V. (ed.). *Přeshraniční spolupráce na východních hranicích České republiky. Růžový oblaček a hrana reality*. Brno : Mezinárodní politologický ústav MU v Brně, 2005. s. 12-28. ISBN 80-210-3751-2.
4. DVOŘÁK, J. Jihočesko-region jižních Čech. In KOLEKTIV AUTORŮ *Region, regionalistka, regionalismus a regionalisté*. České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2007. s. 28-60. ISBN 978-80-86708-39-3.
5. DRULÁK, P., KÖNIGOVÁ, L., KRATOCHVÍL, P. *Podíl obecních a krajských samospráv na zahraniční politice ČR. Zpráva z výzkumného projektu MZV ČR*. Praha : Ústav mezinárodních vztahů, 2004. 66 s.
6. *Fakta & Čísla*. Praha : Krajský úřad Středočeského kraje, 2011. 15 s.
7. GAVLASOVÁ, I., et al. *Spolupráce obcí jako faktor rozvoje*. 1. vyd. Brno : Georgetown, 2007. 138 s. ISBN 978-80-86251-20-2.
8. KOLEKTIV AUTORŮ. *Středočeský kraj : města a obce Středočeského kraje : tradice, historie, památky, turistika, současnost*. Rožnov pod Radhoštěm : Proxima Bohemia, 2009. 696 s. ISBN 978-80-904275-1-8.
9. KOLEKTIV AUTORŮ. *Úvod do regionálních věd a veřejné správy*. 2. vyd. Plzeň : Aleš Čeněk, 2008. 455 s. ISBN 978-80-7380-086-4.
10. KOŘAN, M., HRABÁNEK, M., et al. *Česká zahraniční politika: aktéři, struktura, proces*. 1. vyd. Brno : Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, 2007. 151 s. ISBN 978-80-210-4459-3.
11. LACINA, K. *Regionální rozvoj a veřejná správa*. 1. vyd. Praha : Vysoká škola finanční a správní, o.p.s., 2007. 69 s. ISBN 978-80-86754-74-1.
12. MALINOVSKÝ, J. Politika inovací, výzkumu a vývoje. In WOKOUN, R., et al. *Regionální rozvoj-Východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie,*

- strategie a programování*. Praha : Linde, 2008. s. 116-156. ISBN 978-80-7201-699-0.
13. *Národní strategický referenční rámec ČR 2007-2013*. Praha : Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2007. 119 s.
 14. NEDVĚDOVÁ, K. *Zpráva o spolupráci kraje Vysočina se zahraničními partnery 2. pol. 2009 až 3. čtvrtletí 2010*. Jihlava : Kraj Vysočina, 2010. 11 s.
 15. POSTRÁNECKÝ, J. Současné projevy regionalismu. In KOLEKTIV AUTORŮ. *Úvod do regionálních věd a veřejné správy*. 2. vyd. Plzeň : Aleš Čeněk, 2008. s. 12-14. ISBN 978-80-7380-086-4.
 16. *Smlouva o Ústavě pro Evropu*. Lucemburk : Úřad pro úřední tisky Evropských společenství, 2005. 482 s. ISBN 92-824-3108-8.
 17. *Strategie regionálního rozvoje České republiky*. 1. vyd. Praha : Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2006. 163 s. ISBN 80-239-7497-1.
 18. WOKOUN, R. *Česká regionální politika v období vstupu do Evropské unie*. 1. vyd. Praha : Oeconomica, 2003. 326 s. ISBN 80-245-0517-7.
 19. WOKOUN, R., et al. *Regionální rozvoj-Východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování*. Praha : Linde, 2008. 475 s. ISBN 978-80-7201-699-0.

Elektronické zdroje

1. NÁHONČÍKOVÁ, S. *Co je Asociace krajů ČR* [online]. Brno : Asociace krajů ČR, 2006 [cit. 2011-09-21]. Dostupný z WWW: <http://www.asociacekraju.cz/vismo5/dokumenty2.asp?id_org=450022&id=150946&p1=52>.
2. SCHULZ, S. *Zahraniční politika: cíle, nástroje a dosažené výsledky 7/2008* [online]. Evropský parlament, 2009 [cit. 2011-07-26]. Dostupný z WWW: <http://circa.europa.eu/irc/opoce/fact_sheets/info/data/relations/cfsp/article_7190_cs.htm>.
3. *Zahraniční spolupráce Středočeského kraje* [online]. Praha : Středočeský kraj, 2008 [cit. 2011-09-11]. Dostupný z WWW: <<http://www.kr-stredocesky.cz/portal/odbory/partnerstvi-a-spoluprace/zahranicni-spoluprace.htm>>.
4. *Zahraniční spolupráce Středočeského kraje* [online]. Praha : Středočeský kraj, 2008 [cit. 2011-10-18]. Dostupný z WWW: <<http://www.kr-stredocesky.cz/portal/odbory/partnerstvi-a-spoluprace/zahranicni-spoluprace.htm>>.

stredocesky.cz/portal/odbory/partnerstvi-a-spoluprace/volejbalovy-turnaj-o-pohar-hejtmana-sk-s-velkou-ucasti-partnerskych-regionu.htm?pg=4>.

5. *Zahraniční vztahy Jihočeského kraje* [online]. České Budějovice : Jihočeský kraj, 2011 [cit. 2011-12-05]. Dostupný z WWW: <[http://www.kraj-jihocesky.cz/index.php?par\[id_v\]=14&par\[lang\]=CS](http://www.kraj-jihocesky.cz/index.php?par[id_v]=14&par[lang]=CS)>.

Legislativní dokumenty

1. Česko. Zákon č. 128/2000 Sb. ze dne 12. dubna 2000 o obcích (obecní zřízení). In *Sbírka zákonů*, Česká republika, 2000. Dostupný z WWW: <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sprava/mistni/inf_novelyz/odkaz_01-1.pdf>.
2. Česko. Zákon č. 129/2000 Sb. ze dne 12. dubna 2000 o krajích (krajských zřízeních). In *Sbírka zákonů*, Česká republika. 2000. Dostupný z WWW: <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sprava/mistni/inf_novelyz/odkaz_01-2.pdf>.

Ostatní zdroje

1. Dohoda mezi Jihočeským krajem a Dolním Rakouskem, 5. 9. 2002.
2. Dohoda o spolupráci Horního Rakouska a Jihočeského kraje, 27. 4. 2004.
3. Dohody o mnohostranné spolupráci mezi Jihočeským krajem a provinciemi Dak Lak, Binh Thuan a Lam Dong, 2010.
4. Donau-Moldau, Dunaj-Vltava, Vznik Evropského regionu Dunaj-Vltava, informace o projektu, 2011.
5. Dotazníkové šetření provedené mezi občany Středočeského a Jihočeského kraje 2011-2012, vlastní průzkum.
6. Informace z rozhovoru s Mgr. Lenkou Březinovou, vedoucí oddělení zahraniční spolupráce Odbor kancelář hejtmana Krajského úřadu Středočeského kraje, ze dne 6. 10. 2011.
7. Informace z rozhovoru s Mgr. Vladimírou Pavlovou, vedoucí Oddělení vnější spolupráce a zahraničních vztahů Odboru marketingu a vnějších vztahů Jihočeského kraje, ze dne 16. 3. 2012.
8. Memorandum mezi Jihočeským krajem a Košickým samosprávným krajem, 20. 4. 2004.
9. Prohlášení Jihočeského kraje a kantonu Bern, 28. 6. 2002.

SEZNAM ZKRATEK

- ERDV - Evropský region Dunaj-Vltava
- ESDP - z anglického European Spatial Development Planning. V překladu se jedná o Evropský územní rozvoj a plánování. Usiluje o podporu vzdělání, výzkumu a odborné přípravy v územním plánování v evropských zemích, ve spolupráci s mnoha partnery v jiných oblastech světa. Za tímto účelem považuje plánování jako proces, a ke změně programu.
- MMR - ministerstvo pro místní rozvoj
- NUTS - z francouzského Nomenclature des unités territoriales statistice
- SZBP - společná zahraniční a bezpečnostní politika

PŘÍLOHY

Příloha č. 1 - Dotazník na téma zahraniční spolupráce regionů a obcí

Vážená paní, vážený pane,

jsem studentkou 3. ročníku oboru regionálních studií na VŠERS v Českých Budějovicích. Jako téma mé bakalářské práce jsem zvolila „Zahraněční spolupráce krajů ČR na úrovni regionů“. Zaměřila jsem na to, jak mohou kraje spolupracovat se zahraničními regiony, jaké tím vznikají projekty a zda tyto projekty jsou přínosem pro obyvatele daného regionu. Dotazník je anonymní a Vámi poskytnuté informace budou použity jen pro zpracování bakalářské práce. Při vyplňování vyberte vždy jen jednu možnost.

Děkuji Vám za čas, který věnujete jeho zpracování.

DOTAZNÍK NA TÉMA ZAHRANIČNÍ SPOLUPRÁCE REGIONŮ A OBCÍ

1. Myslíte si, že uzavírání dohod o partnerství se zahraničními regiony a městy jsou pro rozvoj kraje/obce důležité?

Ano

Nevím

Ne

Je mi to jedno

2. Víte, s jakými zahraničními regiony spolupracuje váš kraj?

Ano

Ne

Pokud jste ano, vyjmenujte některé:

.....

3. Znáte partnerská města vaší obce?

Ano

Ne

Pokud ano, vypište alespoň některé:.....

4. Znáte nějaký konkrétní projekt uskutečněný v rámci partnerských dohod kraje nebo vaší obce?

Ano

Ne

Pokud ano, jaký:.....

5. Myslíte si, že uzavírání dohod s mimoevropskými – regiony/městy – např. Asie, Amerika - je pro rozvoj kraje/ obce přínosem?

Ano

Ne

Nevím

Je mi to jedno

Možnost doplnění v případě odpovědí Ano/Ne:.....

.....

Pohlaví: **Žena**

Muž

Věk:

15 – 18

19 – 25

26 – 35

36 – 45

46 – 55

56 – 65

66 – více

Kraj: Středočeský

Jihočeský

Vaše obec:.....

DĚKUJI ZA VYPLNĚNÍ DOTAZNÍKU A VÁŠ ČAS☺